

Protokoll fört vid enskild föredragning

Infrastrukturavdelningen

Vägnätsbyrån, I3

Beslutande

Minister

Christian Wikström

Föredragande

Trafikingenjör

Elin Lindfors

Justerat

Omedelbart

Ärende/Dnr/Exp.

Beslut

Nr 18

Upphandling av Vägmärken och montagematerial för
landskapets vägar 2020-2023 (2024)

ÅLR 2020/2104

Ålands landskapsregering beslöt att begära in anbud gällande Vägmärken och montagematerial för landskapets vägar 2020-2023 (2024), enligt anbudsförfrågan i **bilaga I320E13**.

Upphandlingen genomförs i enlighet med 4 § Ålands landskapsregerings beslut (2019:113) gällande vissa upphandlingar genom ett förenklat förfarande. Uppdragstiden utgör en period om tre (3) år med möjlighet till ett (1) års option. Den planerade tidpunkten för start av avtal är 1.9.2020.

Upphandlingen kommer att läggas upp i det elektroniska upphandlingsverktyget www.e-avrop.com. Annonsering kommer att ske i Ålandstidningen och Nya Åland.

Kostnaderna kommer huvudsakligen att belasta momenten 76010 Utgifter för drift och underhåll av vägar, 76050 Utgifter för drift och underhåll av färjfasten, bryggor, broar, hamnar och byggnader, 87200 Vägunderhåll och 976000 Infrastrukturinvesteringar.

Föredragande har rätt att under anbudstidens frågor- och svarstid offentliggöra förtydliganden i förfrågan.

Motivering

Ålands landskapsregering avtal för vägmärken och montagematerial för landskapets vägar går ut 29.8.2020. Behovet av inköp av vägmärken och montagematerial för landskapets vägar kvarstår och en ny upphandling behöver göras.

Avtalet är ett ramavtal och kostnaderna belastar det budgetmoment för vilket det specifika avropet gäller. Vägunderhållsenheten ansvarar för samordning vid avrop.

Det beräknade värdet för upphandlingen beräknas inte överstiga det av

Europeiska kommissionen fastställt tröskelvärdet om 214 000 € för varor. Upphandlingen genomförs därför genom ett förenklat förfarande enligt Ålands landskapsregerings beslut (2019:113) gällande vissa upphandlingar. Enligt 4 § i nämnda beslut ska upphandling som huvudregel ske genom förenklat förfarande.

Bakgrund

Nuvarande avtal går ut 29.8.2020, varvid en ny upphandling avseende vägmärken och montagematerial behöver göras. Uppdraget omfattar leverans av vägmärken och tillhörande montagematerial som behövs inom landskapets trafiksystem.

Infrastrukturavdelningen ansvarar för drift och underhåll av det åländska trafiksystemet som består av ca 640 km allmän väg, samt gång- och cykelväg, broar, hamnar och färjfasten samt ett antal bryggor m.m. Som en del av detta ansvar tillhör uppsättande och förnyande av vägmärken i anslutning till trafiksystemet.

ANBU DS FÖRFRÅGAN

Vägmärken och montagematerial för landskapets vägar 2020-2023 (2024)

Ålands landskapsregering inbjuder intresserade leverantörer att lämna anbud avseende Vägmärken och montagematerial för landskapets vägar. Omfattningen av uppdraget framgår av bifogat förfrågningsunderlag enligt förteckning nedan.

Anbudsförfrågan delges på landskapsregeringens elektroniska anslagstavla; www.regeringen.ax/anslagstavla och landskapsregeringens elektroniska upphandlingsverktyg www.e-avrop.com

Anbud ska ha inkommit till den upphandlande myndigheten **senast 16.4.2020**
Anbud ska lämnas in genom det elektroniska upphandlingsverktyget; www.e-avrop.com

Anbudet ska vara giltigt i minst 90 dagar efter sista inlämningsdag. Om en besvärprocess inleds i domstol förlängs anbudets giltighetstid automatiskt tills processen är slut och domstolens beslut är verkställt. Anbudshandlingar lämnas på anbudsgivarens ansvar.

Kontaktperson under anbudstiden; Elin Lindfors, +358 18 25000, elin.lindfors@regeringen.ax

Förteckning över förfrågningsunderlag:

1. Anbudsförfrågan (detta dokument)
2. Upphandlingsföreskrift (UF)
3. Avtal
4. Prislista
5. JYSE 2014 Varor, Allmänna avtalsvillkor för offentlig upphandling av varor
6. Landskapsförordning (2005:35) om vägmärken

Upphandlingsföreskrift (UF) – Vägmärken och montagematerial för landskapets vägar 2020-2023 (2024)

**Förenklat förfarande, under EU:s tröskelvärde
för upphandling av varor**

12.3.2020

INNEHÅLL

1	ALLMÄNT OM UPPHANDLINGEN	3
1.1	Upphandlingens omfattning och innehåll	3
1.2	Upphandlingsform	3
1.3	Annonsering	3
1.4	Anbudets innehåll	3
1.5	Förfrågningsunderlagets innehåll och disposition	4
1.6	Avtalsperiod	4
1.7	Upphandlande enhet	4
1.8	Kontaktperson under anbudstiden	4
1.9	Frågor och svar under anbudstiden	4
1.10	Planerad tidplan för upphandlingen	4
2	REGLER FÖR UPPHANDLING OCH ANBUD	5
2.1	Anbudslämnande	5
2.2	Prisuppgifter och andra uppgifter i anbud	5
2.3	Alternativa anbud (sidoanbud)	5
2.4	Anbudsgivarens kontaktuppgifter	6
2.5	Ersättning för anbud	6
2.6	Tilldelningsbesked (delgivning av beslut)	6
2.7	Avslutad upphandling, tecknande av avtal och förbehåll	6
2.8	Hänvisningar till standarder	6
3	BEDÖMNING AV ANBUD	6
3.1	Utvärdering av anbud	6
3.1.1	Ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet	6
3.1.2	Motivering till val av anbudsgivare enligt lägsta pris	6

3.1.3	Avbrytande av upphandling	7
4	KRAV PÅ ANBUDSGIVAREN (KVALIFIKATIONSKRAV)	7
4.1	Språk	7
4.2	Anbudsgivaren och eventuella underleverantörer	7
4.3	Uteslutningsgrunder	7
4.4	Teknisk prestationsförmåga och yrkesmässiga kvalifikationer	8
4.5	Ekonomisk och finansiell situation	8
4.6	Försäkring	9
4.7	Miljöarbete	9
4.8	Kvalitetsarbete	9

1 ALLMÄNT OM UPPHANDLINGEN

1.1 UPPHANDLINGENS OMFATTNING OCH INNEHÅLL

Ålands landskapsregering inbjuder intresserade anbudsgivare att delta i denna upphandling som avser Vägmärken och montagematerial för landskapets vägar 2020-2023 (2024).

Infrastrukturavdelningen ansvarar för drift och underhåll av det åländska trafiksystemet som består av ca 640 km allmän väg, ca 42 km gång- och cykelväg, 70 broar, 25 hamnar och färjefästen samt ett antal bryggor m.m. Som en del av detta ansvar tillhör uppsättande av vägmärken i anslutning till trafiksystemet.

Uppdraget, som denna upphandling avser, omfattar leverans av vägmärken och montagematerial. Med montagematerial avses i första hand klamrar som behövs för att sätta upp ett vägmärke i trafiksystemet.

1.2 UPPHANDLINGSFORM

Upphandlingen genomförs i form av ett förenklat förfarande. Det beräknade värdet på upphandlingen uppgår till ca 150 000 euro exklusive moms. Den upphandlande enheten har rätt att avbryta upphandlingen ifall anbudet väsentligt överstiger det beräknade värdet.

Det beräknade värdet för upphandlingen understiger det av Europeiska kommissionen fastställda tröskelvärdet, om 214 000 €, för upphandling av varor. Upphandlingen genomförs därför genom ett förenklat förfarande enligt Ålands landskapsregerings beslut (ÅFS 2019:113) gällande vissa upphandlingar.

Upphandlingsformen medger inte förhandling. Anbud kommer således att antas utan föregående förhandling, varför det är av stor vikt att alla krav och villkor enligt denna anbudsförfrågan följs och att bästa pris lämnas i anbudet.

1.3 ANNONSERING

Den 1.1.2020 trädde Ålands landskapsregerings beslut (ÅFS 2019:113) gällande vissa upphandlingar ikraft, nedan upphandlingsbeslutet. Enligt 4 § i upphandlingsbeslutet ska upphandling som huvudregel ske genom förenklat förfarande och utannonsering genom det elektroniska upphandlingsverktyget e-Avrop <https://www.e-avrop.com/portaler/Alandsportalen/Default.aspx>

Upphandlingen annonseras även på Ålands landskapsregerings webbplats samt genom annonser i lokaltidningarna på Åland.

1.4 ANBUDETS INNEHÅLL

Anbudsgivaren **ska** i anbudet visa att de i förfrågningsunderlaget uppställda förutsättningar och krav är uppfyllda. Anbudsgivaren **ska** i anbudet förklara sig beredd att teckna avtal i enlighet med bifogat avtal.

Ålands landskapsregering har endast möjlighet att anta anbud som innehåller efterfrågad och fullständig information. Ett anbud som är ofullständigt eller som inte accepterar uppställda förutsättningar och krav kommer inte att beaktas.

1.5 FÖRFRÅGNINGSUNDERLAGETS INNEHÅLL OCH DISPOSITION

Detta dokument är indelat i fyra avsnitt:

1. Allmänt om upphandlingen
2. Regler för upphandling och anbud
3. Utvärdering av anbud
4. Krav på anbudsgivaren (kvalifikationskrav).

Förfrågningsunderlaget består av följande handlingar, i inbördes prioritetsordning:

0. Anbudsförfrågan
1. Upphandlingsföreskrift (detta dokument)
2. Avtal
3. Prislista
4. JYSE 2014 Tjänster, Allmänna avtalsvillkor för offentlig upphandling av tjänster
5. Landskapsförordning (2005:35) om vägmärken

1.6 AVTALSPERIOD

Enligt avtalet. Avtalet planeras att gälla 1.9.2020 – 31.8.2023 med möjlighet till ett (1) års option för år 2024.

1.7 UPPHANDLANDE ENHET

Upphandlande enhet är Ålands landskapsregering FO Nr 0145076-7.

Infrastrukturavdelningen, Vägnätsbyrån verkställer upphandlingen.

1.8 KONTAKTPERSON UNDER ANBUDSTIDEN

Namn: Elin Lindfors, Trafikingenjör, Ålands landskapsregering

E-post: elin.lindfors@regeringen.ax

1.9 FRÅGOR OCH SVAR UNDER ANBUDSTIDEN

Alla förfrågningar som rör anbudshandlingarna **ska** skickas via det elektroniska upphandlingsverktyget e-Avrop, där även svaren publiceras.

Om anbudsgivaren upplever krav i upphandlingsdokumentet som otydligt, orimligt, onormalt kostnadsdrivande eller konkurrensbegränsande i något avseende är det viktigt att kontakta den upphandlande enheten på ovan nämnda sätt på ett så tidigt stadium som möjligt, så att missförstånd kan undvikas.

Eventuella frågor om upphandlingen **ska** ställas genom e-Avrop senast 6.4.2020. Svar och andra kompletterande upplysningar lämnas kontinuerligt, dock senast 8.4.2020.

1.10 PLANERAD TIDPLAN FÖR UPPHANDLINGEN

	Aktivitet
19.3.2020	Annonsering av upphandlingen
6.4.2020	Sista dag att ställa frågor, tidsfrist 10 dagar innan anbudstiden går ut

8.4.2020	Sista dag för svar, tidsfrist 8 dagar innan anbudstiden går ut
16.4.2020	Sista dag att lämna anbud
V17 2020	Utvärdering
V18 2020	Tilldelningsbesked – Delgivning av val av anbudsgivare, besvärstid på 30+3 dagar.
V23 2020	Avtalstecknande
1.9.2020	Start av avtal

2 REGLER FÖR UPPHANDLING OCH ANBUD

2.1 ANBUDSLÄMNANDE

Elektronisk anbudsinslämning görs via www.e-avrop.com. Anbudsgivaren måste i samband med anbudsinslämning öppna ett konto hos e-Avrop. Detta görs kostnadsfritt. Vid behov av personlig support angående e-Avrop, kontakta support@e-avrop.com.

Anbudens giltighetstid:

Anbudet **ska** vara giltigt i tre (3) månader från och med sista anbudsdag. Om en besvärprocess inleds i domstol förlängs anbudets giltighetstid automatiskt tills processen är slut och domstolens beslut har verkställts.

2.2 PRISUPPGIFTER OCH ANDRA UPPGIFTER I ANBUD

Anbudssumma och andra uppgifter för anbudslämnande ska anges i e-Avrop.

I Prislistan (upphandlingsdokument 3) anges anbudspriset och de enhetspriserna som efterfrågas. Prislistan innehåller fiktiva mängder som endast används för utvärdering av anbudet. Den sammanräknade summan i prislistan utgör anbudssumman.

Samtliga prisuppgifter ska anges i euro (EUR) exklusive mervärdesskatt.

Anbudsgivaren ska utforma sitt anbud så att det uppfyller gällande bestämmelser om beskattning, miljöskydd, arbetarskydd, arbetsförhållanden och arbetsvillkor.

I anbudspriset ska samtliga nödvändiga kostnader för att genomföra uppdraget ingå, till exempel administrativa kostnader, arbeten och material för arbetsprestationen samt övriga omkostnader.

2.3 ALTERNATIVA ANBUD (SIDOANBUD)

Anbudsgivaren **ska** basera sitt anbud på de förutsättningar som anges i denna upphandlingsföreskrift. Inga reservationer eller alternativa anbud (så kallade sidoanbud) accepteras.

2.4 ANBUDSGIVARENS KONTAKTUPPGIFTER

Anbudsgivarens kontaktuppgifter **ska** anges i e-Avrop.

2.5 ERSÄTTNING FÖR ANBUD

Ersättning för att upprätta anbud och delta i anbudsprocessen utgår inte.

2.6 TILDELNINGSBESKED (DELGIVNING AV BESLUT)

Samtliga anbudsgivare kommer att erhålla meddelande om beslut. Meddelandet skickas via e-Avrop i enlighet med anbudsgivarens uppgifter. En rättelse- och besväransvisning bifogas delgivningen.

2.7 AVSLUTAD UPPHANDLING, TECKNANDE AV AVTAL OCH FÖRBEHÅLL

I denna upphandling tillämpas en väntetid om minst trettio (30) dagar från att tilldelningsbeskedet skickades till anbudsgivarna till att avtal kan tecknas.

Ett bindande avtal förutsätter att ett skriftligt avtal har upprättats vilket är undertecknat av behöriga företrädare för entreprenören och den upphandlande enheten.

2.8 HÄNVISNINGAR TILL STANDARDER

Om det i denna upphandling förekommer någon hänvisning till standarder, varumärken, patent, produkttyp, ursprung, specifik metod eller produktion, avses härmed att den hänvisningen följs av orden "eller likvärdig".

3 BEDÖMNING AV ANBUD

Anbudet kommer att prövas och utvärderas i tre steg.

1. Kontroll av att kraven på anbudsgivaren uppfylls
2. Prövning av anbudet, kontroll av att alla "ska-krav" uppfylls
3. Utvärdering av anbuderna enligt utvärderingskriterierna

Detta upphandlingsdokument med bilagor innehåller ett antal obligatoriska krav, s.k. ska-krav. Endast de anbud som uppfyller samtliga krav kommer att utvärderas.

3.1 UTVÄRDERING AV ANBUD

3.1.1 Ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet

Det anbud som har den lägsta pris (anbudssumman) angivet i prislistan och uppfyller kraven ställda på anbudsgivarna i denna upphandling kommer att antas.

3.1.2 Motivering till val av anbudsgivare enligt lägsta pris

Upphandlingen är en upphandling av varor. I detta dokument ställs det kvalifikationskrav på anbudsgivarnas kompetens, erfarenhet, teknisk prestationsförmåga och ekonomiska ställning. I avtalet ställs krav på miljöhänsyn och miljöåtgärder. Sammantaget innebär kravställningen att övriga aspekter, förutom den ekonomiska, beaktas i tillräcklig omfattning genom kravställningen.

3.1.3 Avbrytande av upphandling

Upphandlande enhet förbehåller sig rätten att avbryta upphandlingen om det visar sig att upphandlingen blir väsentligt dyrare än beräknat. Någon ersättning till anbudsgivaren lämnas inte om upphandlingen avbryts.

4 KRAV PÅ ANBUDSGIVAREN (KVALIFIKATIONSKRAV)

4.1 SPRÅK

Åland är ett, officiellt, svenskspråkigt, självstört landskap i Finland. Anbud, samtliga avtal och bilagor **ska** upprättas på svenska. All kommunikation med beställaren **ska** ske på svenska. Anbudsgivarens och anbudsgivarens hela personal ska utföra alla de tjänster som omfattas av denna anbudsfrågan på svenska.

4.2 ANBUDSGIVAREN OCH EVENTUELLA UNDERLEVERANTÖRER

Anbud ska lämnas av en anbudsgivare.

En anbudsgivare har rätt att anlita underleverantörer för att fullgöra sina åtaganden. Användandet av underleverantör begränsar inte anbudsgivarens ansvar som huvudman för fullgörande av kontraktet.

Om anbudsgivaren anlitar underleverantör **ska** anbudet innehålla uppgifter om respektive underleverantörs firma-, FO- eller organisationsnummer, samt vilken del av åtagandet som fullgörs av respektive underleverantör.

Anbud ska lämnas av en anbudsgivare eller av anbudsgivare i grupp. Om anbudsgivaren i sitt anbud anger att en del av kontraktet läggs ut på en underentreprenör, begränsar det inte anbudsgivarens ansvar som huvudman för entreprenaden.

4.3 UTESLUTNINGSGRUNDER

A. Anbudsgivare utesluts från deltagande i upphandlingen om denne, eller dess underentreprenörer, till exempel har begått något av följande brott:

- skattebedrägeri,
- penningtvätt,
- ockerliknande diskriminering i arbetslivet,
- bedrägeri,
- bestickning,
- deltagande i en organiserad kriminell verksamhet,
- människohandel, eller
- brott som begåtts i terroristiskt syfte.

B. Anbudsgivare kan även uteslutas från upphandlingen om någon av följande grunder föreligger (detta gäller även underentreprenörer):

- är försatt i konkurs eller blir upplöst eller har avbrutit sin affärsverksamhet eller har skulder som har reglerats genom ett fastställt ackord, ett saneringsprogram eller genom något annat motsvarande program som grundar sig på lagstiftning,

- är föremål för försättande i konkurs eller upplösning,
- genom en lagakraftvunnen dom har dömts för en lagstridig handling i anslutning till sin yrkesutövning,
- i sin yrkesverksamhet har gjort sig skyldig till en allvarlig förseelse, som kan styrkas av den upphandlande enheten,
- har åsidosatt sin skyldighet att betala skatter eller socialförsäkringsavgifter i Finland eller i etableringslandet, eller
- har lämnat väsentligt oriktiga uppgifter till den upphandlande enheten eller försummat att lämna de uppgifter som krävs.

Anbudsgivaren ska intyga att anbudsgivaren inklusive eventuella underkonsulter inte är föremål för någon av ovanstående omständigheter.

4.4 TEKNISK PRESTATIONSFÖRMÅGA OCH YRKESMÄSSIGA KVALIFIKATIONER

Anbudsgivaren ska ha teknisk prestationsförmåga och yrkesmässiga kvalifikationer för att fullfölja uppdraget.

1. Anbudsgivaren ska bifoga en kortfattad beskrivning av företaget/organisationen (företags-/organisationsform, branschfarenhet, verksamhet, erfarenhet av liknande uppdrag, omsättning, kompetensutveckling etc.
2. Anbudsgivaren ska i Anbudsformuläret lämna två (2) referensuppdrag. Referensuppdragen ska avse liknande uppdrag som denna upphandling avser. För nystartade företag eller företag som saknar referenser, ska referenser istället lämnas för de personer som kommer att ansvara för uppdragets genomförande och är anställda i företaget vid anbudslämnandet. Referensuppdragen ska vara slutförda de senaste fem (5) åren räknat från sista anbudsdag.

4.5 EKONOMISK OCH FINANSIELL SITUATION

Anbudsgivaren ska ha en sådan ekonomisk och finansiell ställning att denne klarar av att fullgöra uppdraget och etablera ett långvarigt leverantörsförhållande med den upphandlande enheten.

Anbudsgivaren ska antingen uppnå minst riskklass 3 (på en 5-gradig skala) alt. A (där AAA är det bästa) eller motsvarande omdöme hos kreditinstitut.

1. Anbudsgivaren ska bifoga ett intyg, uppgjort av kreditinstitut, över klassificering. Intyget får vara högst tre (3) månader gammalt, räknat från sista dagen att lämna anbud.

eller

2. Om en anbudsgivare saknar klassificering eller har lägre kreditklass än ovan, görs en individuell bedömning för eventuellt godkännande. För att möjliggöra en sådan bedömning, ska till anbudet bifogas en sådan utredning att det kan anses klart att

anbudsgivaren har motsvarande ekonomisk stabilitet, samt någon av nedanstående handlingar:

- a. Garanti från moderbolag eller annan part där det klart och tydligt framgår att garanten eller moderbolaget träder in i anbudsgivarens ställe i händelse av att denne inte längre kan fullfölja sina förpliktelser mot den upphandlande enheten. Med förpliktelser avses både finansiellt ansvar och förpliktelse att fullfölja det egentliga åtagandet i avtalet. Sådant intyg ska bifogas anbudet och vara undertecknat av moderbolagets eller garantens firmatecknare. Efterfrågad riskklassificering samt kraven ovan ska i dessa fall på motsvarande sätt redovisas och uppfyllas av garanten

eller
- b. Företag, även nystartade företag, ska redovisa sin ekonomiska och finansiella situation för att visa att de har tillräcklig ekonomisk och finansiell styrka att fullgöra uppdraget under avtalstiden. Till anbudet ska bifogas ett intyg från bank över att en bankgaranti för 10 % av anbudssumman kommer att ges. Anbudsgivaren ska också till anbudet bifoga det senaste bokslutet eller ett revisorsintyg i det fall inget bokslut ännu har upprättats. Av revisorsintyget ska framgå att anbudsgivaren har en ekonomisk plan eller årsbudgetsberäkning av vilken det framgår att anbudsgivaren har en ekonomisk styrka att fullgöra uppdraget under avtalstiden.

Anbudsgivaren ska vara registrerad i tillämpliga företagsregister.

Anbudsgivaren ska ha betalt sina skatter och socialförsäkringsavgifter, eller visa upp en uppgjord betalningsplan angående obetalda sådana.

4.6 FÖRSÄKRING

Anbudsgivaren ska, senast innan avtal undertecknas, ha tecknat en tillräcklig försäkring för de risker och det skadeståndsansvar som fullgörandet av uppdraget medför (ansvarsförsäkring).

4.7 MILJÖARBETE

Anbudsgivaren ska ha ett aktivt miljöarbete som innehåller miljöpolicy och miljömål. Redogörelse för anbudsgivarens miljöarbete ska lämnas på begäran.

4.8 KVALITETSARBETE

Anbudsgivaren bör vid avtalstecknande ha en dokumenterad rutin för kvalitetssäkring. Redogörelse för anbudsgivarens kvalitetsarbete ska lämnas på begäran.

AVTAL **FÖRFRÅGNINGSUNDERLAG**

Vägmärken och montagematerial för landskapets vägar 2020-2023 (2024)

Parter:

Beställare:

Ålands landskapsregering
FO-nummer: 0145076-7
PB 1060
AX-22111 Mariehamn
Åland

Leverantör:

x
x
x
x
x

0 BESTÄLLAR- OCH PROJEKTINFORMATION

0.1 Beställare

Ålands landskapsregering (FO-nummer: 0145076-7)
PB 1060
AX-22111 Mariehamn
Åland

Beställarens kontaktperson i avtalsärenden

Kontaktperson:
Telefon:
E-post:

Beställarens kontaktperson i ärenden som gäller arbetets utförande

Kontaktperson:
Telefon:
E-post:

Leverantörens kontaktperson i avtalsärenden

Kontaktperson: x
Telefon: x
E-post: x

Leverantörens kontaktperson i ärenden som gäller arbetets utförande

Kontaktperson: x
Telefon: x
E-post: x

0.2 Orientering om beställarens verksamhet

Ålands landskapsregering är Ålands verkställande myndighet inom de områden där Åland har självstyre enligt självstyrelselagen. Regeringen består av ministrar under ledning av lantrådet. Regeringen har sitt säte i Självstyrelsegården i Mariehamn, varifrån den leder Ålands landskapsförvaltning. Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning har till uppgift att biträda landskapsregeringen och dess medlemmar i de ärenden och andra uppgifter som ankommer på landskapsregeringen samt att ge service till allmänheten.

0.3 Orientering om objektet

Infrastrukturavdelningen ansvarar för drift och underhåll av landskapets trafiksystem som består av 640 km allmän väg, 70 broar, 25 hamnar och färjefästen samt ett antal bryggor m.m. Som en del av detta ansvar tillhör uppsättande av vägmärken, skyddsvärn eller andra anordningar i anslutning till trafiksystemet.

1 Uppdraget

1.1 Definition av uppdraget

Leverantören åtar sig att leverera vägmärken och montagematerial för Ålands landskapsregerings vägar under avtalstiden i enlighet med beställarens avrop. Leverantören ska kunna leverera samtliga produkter som finns angivna i bilagd prislista.

1.1.1 Omfattning

Avtalet innehåller inte några utfästelser om att avropa en viss volym under avtalsperioden. Avrop från detta avtal görs utifrån beställarens behov och leverantören förbinder sig att leverera det verkliga behovet.

1.1.2 Krav på varor

Varor som beställs i enlighet med detta avtal ska uppfylla de krav som följer nedan.

Vägmärken ska vara utformade i enlighet med vad som framgår av Landskapsförordning (2005:35) om vägmärken jämte ändringar.

- Varningsmärken, väjningspliktsmärken, förbudsmärken, påbudsmärken och anbudsmärken ska vara tillverkade av kantbockat aluminium. Lokaliseringsmärken och tilläggsmärken ska vara tillverkade av en aluminiumprofil. Baksidan av vägmärke ska vara enfärgat grå, med undantag av märke som ska synas åt flera håll. Samtliga märken och skyltplåtar ska vara utrustade med en BLF-kompatibel monteringslist vilket möjliggör att skylten kan uppsättas med klammer. Skyltplåt och skyltar ska vara hela och utan hål, varvid även uppsättning ska vara möjlig utan att borra hål i skylten.
- Vägmärken ska vara högre reflekterande av typen 3M Diamond Grade eller likvärdigt.
- Skyltarna (exkl. reflexmaterial) ska ha minst 10 års garanti. Reflexmaterialet ska ha minst 12 års garanti.
- Samtliga produkter som beställs i enlighet med detta avtal ska vara CE-märkta. CE-märkningen ska omfatta den totala vara som beställs. Det innebär att avtalet ej tillåter att det finns skilda CE-märkningar för olika delar av en vara t.ex. för skylt och film.
- Vägmärken ska vara märkta med en etikett som anger typ, reflexmaterial, fabrikat, vägmärkestillverkare, tillverkningsår och garantitid. Etiketten ska vara permanent häftande och klart läsbar under hela garantitiden. Etiketten placeras på märkets baksida, på lokaliseringsmärken i nedre högra kanten, på standardvägmärken i högra delen av märket.

1.1.2 Tillägg och ändringar

Alla tillägg och/eller ändringar till avtalet kräver parternas samtycke och ska ske skriftligen.

1.1.3 Uppdragsgenomgång

Arbetet inleds med ett startmöte, vilket syftar till att gå igenom projektets omfattning och rutinerna kring genomförandet.

1.2 GENOMFÖRANDE

1.2.1 Lagar och förordningar

Vid uppdragets genomförande iakttas gällande lagstiftning på Åland, vilken även består av rikets lagstiftning och EU-lagstiftning, samt anvisningar och bestämmelser utfärdade av Ålands landskapsregering och övriga behöriga myndigheter.

1.2.2 Språkligt krav

I och med att landskapet Åland är enspråkigt svenskt är uppdragsspråket svenska i både tal och skrift. Tjänster, fakturor och dokumentation som omfattas av detta avtal ska vara på svenska. Leverantören och leverantörens personal ska klara av att utföra de tjänster som omfattas av uppdraget på svenska.

1.2.3 Krav på kompetens och kontroll

Leverantören ska ha erfarenhet av liknande uppdrag samt besitta kompetens, resurser och kapacitet att utföra uppdraget.

1.2.4 Beställning

Beställning från detta avtal får inte ha villkor som strider mot detta avtal. Leverantören är skyldig att vid beställningar från detta avtal tillämpa avtalade priser och villkor.

Beställning ska ske skriftligt till leverantör via post eller e-post. Beställning görs av någon av de personer som namngetts vid startmötet eller efterföljande avtalsmöten.

Beställaren ska vid varje beställning, inom 48 timmar erhålla en orderbekräftelse av leverantören. I orderbekräftelsen ska åtminstone följande uppgifter framgå:

- Leveransadress
- Benämning på beställda artiklar och dess antal
- Pris för respektive artikel
- Leveranstid.

1.2.5 Leverans av vara

Leverans av standardvara ska ske inom 10 dagar efter att beställaren erhållit orderbekräftelsen. Såsom standardvara betraktas de varor som specifikt uppräknats i enhetsprislistan, dock ej lokaliseringsmärken med kvadratmeterpris.

Leverans av varor som inte är standardvara och lokaliseringsmärken med kvadratmeterpris enligt prislistan ska ske inom 30 dagar efter att beställaren erhållit orderbekräftelsen.

För lokaliseringsmärken med kvadratmeterpris enligt prislistan ska en skyltritning med måttangivelser, texthöjd, ytmaterial och antal skickas till beställaren för godkännande innan slutgiltig beställning kan göras. Skyltritningen ska vara beställaren tillhanda senast 3 arbetsdagar efter att beställaren erhållit orderbekräftelsen. Leverans av lokaliseringsmärken med kvadratmeterpris enligt enhetsprislistan ska ske inom 30 dagar från att beställaren erhållit orderbekräftelsen.

1.2.6 Leveransförsening

Leveransförsening ska aviseras av leverantören inom 24 timmar efter beställning för att beställaren ska kunna bedöma om senareläggning av leveransen kan accepteras. Kan senareläggning accepteras fastställs en ny leveranstid.

Om leveransförsening beror på force majeure eller på beställaren ska leveranstiden förlängas med den tid som anses vara skälig.

1.2.7 Leveransförsening och vite

Levereras inte varan i rätt tid har beställaren rätt till vite. Vite utgår med utgård med 5,0 % av varans/varornas värde för varje påbörjad sjudagarsperiod räknat från den dag beställaren skulle erhållit leveransen. Dock ska vitet i sin helhet inte överstiga 20 % av varans/varornas värde.

1.2.8 Möten i projektet

Leverantören ska delta på möten med personal som har god kunskap i projektet, samt har behörighet att fatta beslut gällande leverantörens åtaganden. Plats för möten är företrädesvis i Mariehamn, Åland.

1.2.7 Myndighetskontakter

Alla myndighetskontakter utförs av, eller går genom, beställaren.

2 Underlag

Som underlag för uppdraget överlämnar beställaren de handlingar som beställaren förfogar över.

I det fall leverantören får kännedom om uppgifter och handlingar som beställaren ej förfogar över, och i det fall detta kan vara av betydelse för uppdraget, rekvireras handlingarna genom beställarens försorg.

3 Kontraktshandlingar

För detta avtal gäller handlingar enligt nedan. Handlingarna kompletterar varandra. Förekommer i handlingarna mot varandra stridande uppgifter eller föreskrifter, gäller de inbördes i nedan angiven ordning, om inte omständigheterna uppenbarligen föranleder annat:

1. Detta avtal samt bilagor, inklusive eventuella ändringar/tillägg
2. JYSE 2014, Allmänna avtalsvillkor för offentlig upphandling av varor

4 Organisation

4.1 Projektets organisation

Beställningar i enlighet med detta avtal görs huvudsakligen av Vägunderhållsenheten vid Infrastrukturavdelningen.

4.2 Underleverantör

Leverantören svarar för underleverantörs arbete i alla led som för sitt eget arbete.

Underleverantör som leverantören behöver anlita för utförande av sitt uppdrag ska skriftligen

godkännas av beställaren. Vid underlåtenhet att inhämta sådant medgivande föreligger rätt till vite samt hävning av avtalet.

Leverantören ska kontrollera att underleverantör fullgör sina skyldigheter enligt lag och avtal, till exempel avseende momsregistrering, inbetalning av socialförsäkringsavgifter och skatter. Kontrollen ska utföras årligen. Beställaren förbehåller sig rätten att ta del av leverantörens avtal med eventuella underleverantörer.

5 Ansvar

5.1 Försäkringar

Leverantören ska ha en giltig ansvarsförsäkring för sin verksamhet. Leverantörens personal ska ha lagstadgat försäkringskydd.

5.2 Sekretess

Leverantören förbinder sig att inte till någon enskild eller juridisk person röja uppgifter som leverantören tar del av i samband med uppdraget, vare sig det sker muntligen, genom att en handling lämnas ut eller på annat sätt. Leverantören förbinder sig även att inte nyttja sådan uppgift utan särskilt, skriftligt, tillstånd från beställaren. Sekretessen gäller även efter det att uppdraget har upphört. Leverantören svarar för att även underleverantörer i alla led följer dessa sekretessbestämmelser.

Enligt lagstiftningen om offentliga handlingar är uppdragssumman och uppdragshandlingarna offentliga efter att uppdragsavtalet har ingåtts, om inte ett enskilt dokument eller en del av det av orsak som kan ha med affärshemligheter att göra ska sekretessbeläggas. Det åligger leverantören att föra talan i frågan. Prövning av sekretessbeläggning görs vid varje enskilt tillfälle.

6 Tidtabell

6.1 Avtalets avtalstid

Avtalsperioden avser tid för uppdrag enligt detta avtal. Avtalsperioden gäller 1.9.2020-31.8.2023, med möjlighet till ett (1) års option. Den upphandlande enheten förbehåller sig rätten att besluta om förlängningen.

7 Debiteringsgrunder

7.1 Prislista

Debitering sker i enlighet med Prislista i bilaga 1 till avtalet. Alla priser anges exklusive mervärdesskatt.

7.2 Prisjustering

Lämnade priser är fasta fram till ett år efter avtalstecknande. Därefter kan en indexjustering göras på beställarens eller leverantörens skriftliga begäran högst en gång per år. Indexjustering utgörs av finska statistikcentralens Tabellbilaga 3. Levnadskostnadsindex 1951:10=100, vilken återfinns på: http://www.stat.fi/til/khi/2020/01/khi_2020_01_2020-02-19_tau_003_sv.html Basår är januari 2020.

7.2 Frakt

Beställningar om minst 1000 € exkl. moms ska inkludera fraktkostnader. På beställningar under 1000 € exkl. moms tillkommer leverantörens direkta fraktkostnader mellan leverantörens lager och beställaren.

7.4 Deltagande vid möten

Ingen ersättning utbetalas för kostnader som härrör till avtalsmöten. Vardera avtalsparten står själva för sina rese-, logi och eventuella övriga kostnader som följer av sådana möten.

7.5 Särskilda ersättningar

Inga särskilda ersättningar debiteras. Leverantören har ej rätt att ta ut någon faktureringsavgift.

8 Betalningar

8.1 Betalningsvillkor

Betalning erläggs inom 30 dagar räknat från fakturans ankomstdag. En förutsättning för att fakturan ska kunna betalas är att faktureringsunderlaget och fakturan är korrekt.

Varken fakturerings- eller expeditionskostnader får förekomma. Dröjsmålsränta erläggs enligt vad som stadgas i räntelagen (FFS 340/2002). Om fakturan är ofullständig eller felaktig så får dröjsmålsränta inte debiteras.

8.2 Faktureringsvillkor

Fakturan ska uppfylla de krav på fakturainnehåll som ställs i 209b § mervärdesskattelagen (FFS 1501/1993).

Uppgifter för fakturering:

Alla fakturor, oberoende om de sänds som e-faktura, pdf-faktura eller pappersfaktura, ska vara försedda med adressen:

Ålands landskapsregering
PB 2050
AX-22111 Mariehamn
ÅLAND

Dessutom ska fakturan märkas med referensen "Ledande vägmästare".

E-faktura (enbart i Finvoice-standard):

E-faktura adress: F18720323800001432

Operatör: Nordea

Förmedlarens kod: NDEAFIHH

Pdf-faktura:

Adress: faktura@regeringen.ax

Pappersfaktura:

Ålands landskapsregering
PB 2050
AX-22111 MARIEHAMN
ÅLAND

8.3 Ålands särställning avseende hantering av mervärdesskatt

Åland har en särställning inom EU och betraktas som tredje land i skattehänseende. Åland hör inte till EU:s mervärdesskatte- eller punktskatteområde. Däremot hör Åland tillsammans med riket till EU:s tullunion. Ålands särställning utanför EU:s skatteområde innebär att en skattegräns uppstår mellan Åland och EU. Detta innebär i praktiken att varutrafiken befrias från avsändarområdets skatter och därefter uppbärs destinationsområdets skatter och avgifter.

8.4 Reklamationsrätt

Betalning av faktura innebär inte att köparen avstått från rätten att påtala fel eller brister i produktens/tjänstens utförande.

9 Särskilda bestämmelser

Leverantören ansvarar för att erforderliga tillstånd för genomförande av uppdraget införskaffas. Leverantören ska ha en sådan ekonomisk och finansiell situation att denne klarar av att fullgöra uppdraget och etablera ett långvarigt leverantörsförhållande med den upphandlande enheten.

10 Hävande av kontraktet

Bägge parter har rätt att säga upp detta avtal med omedelbar verkan, ifall den andra parten på ett väsentligt sätt har brutit mot sina förpliktelser eller det är uppenbart att ett väsentligt kontraktsbrott kommer att inträffa. Om kontraktsbrottet kan rättas till, får en part säga upp avtalet endast när brottet är återkommande eller när den part som gjort sig skyldig till kontraktsbrottet inte rättat till brottet inom avtalad tid eller skälig tid efter det att den andra parten meddelat kontraktsbrottet skriftligen.

Beställaren har rätt att säga upp detta avtal med omedelbar verkan, ifall leverantören uppfyller någon av de uteslutningsgrunder som finns uppräknade i 53 § och 54 § i lagen om offentlig upphandling (FFS 348/2007). Ifall avtalet sägs upp har leverantören rätt att få full betalning för tjänster utförda innan uppsägning. Leverantören har däremot ingen rätt att erhålla någon annan ersättning med anledning av att avtalet upphör att gälla.

Beställaren har rätt att säga upp detta avtal med omedelbar verkan, om leverantörens ekonomiska eller andra omständigheter har förändrats så väsentligt att det är sannolikt att Leverantören inte kommer att kunna fullgöra sina förpliktelser. Innan beställaren säger upp avtalet är denne dock skyldig att underrätta leverantören om att avtalet kan komma att sägas upp ifall leverantören inte inom en skälig tid visar att denne kan fullfölja avtalet.

Beställaren har rätt att säga upp detta avtal med omedelbar verkan, om upphandlingsbeslutet upphävs av domstol. Leverantören har i så fall ingen rätt att erhålla någon ersättning med anledning av att avtalet upphör att gälla.

11 Överföring

Ingendera parten har rätt att överlåta detta avtal eller de rättigheter eller förpliktelser som baserar sig på detta avtal utan den andra partens på förhand givna skriftliga samtycke.

12 Avgörande av meningsskiljaktigheter

På detta avtal tillämpas finsk lagstiftning samt åländsk lag till de delar landskapet Åland har egen lagstiftningsbehörighet.

Tvister om giltigheten, tolkningen och tillämpningen av detta avtal samt om extra arbeten och kostnader för dem ska, om parterna inte på egen hand kan förlikas, liksom angelägenheter som gäller tvister om indrivningen av tillgodohavanden till följd av kontraktet, föras till Ålands tingsrätt för avgörande. Om parterna enas om det kan ärendet även avgöras genom skiljemannaförfarande.

11 JYSE 2014 VAROR

Allmänna avtalsvillkor enligt JYSE 2014 VAROR.

Avtalet har upprättats i två likalydande original.

Ort:

Datum:

För Ålands landskapsregering

För xxx

_____
[Namnförtydligande, fylls i vid avtalstecknande]

_____
[Namnförtydligande, fylls i vid avtalstecknande]

_____
[Namnförtydligande, fylls i vid avtalstecknande]

_____
[Namnförtydligande, fylls i vid avtalstecknande]

Bilagor:

1. Prislista

Prislista

Avtal**Vägmärken och montagematerial för landskapets vägar 2020-2023 (2024)****Prislista****[Anbudslämnaren fyller i gula fält!]****[Efter att formuläret fyllts i skrivs det ut och signeras på varje sida.]**

Anbudslämnare

Företagsnamn:

Org.nr:

Samtliga mängder som anges nedan är enbart fiktiva mängder som används vid anbudsutvärdering.

Samtliga prisuppgifter ska anges i euro exklusive moms.

Vägmärkena nedan anges i enlighet med Landskapsförordning (2005:35) om vägmärken.

Vägmärken					
Märke	Benämning	Enhet	Fiktiv mängd	å-pris	Belopp
V1a-V9, V11-V29, F01, F03, F04, F05, F06, F1-F35, P1a-P8	Normal storlek: Varningsmärken, Vajningsplikt, Huvudled, Huvudled upphör, Företräde för mötande trafik, Företräde i förhållande till mötande trafik, Förbudsmärken, Påbudsmärken	st	110		- €
V1a-V9, V11-V29, F01, F03, F04, F05, F06, F1-F35, P1a-P8	Liten storlek: Varningsmärken, Vajningsplikt, Huvudled, Huvudled upphör, Företräde för mötande trafik, Företräde i förhållande till mötande trafik, Förbudsmärken, Påbudsmärken	st	6		- €
V10	Slut på sträcka med vägarbete	st	1		- €
F02	Stopplikt, normal storlek	st	2		- €
F02	Stopplikt, liten storlek	st	1		- €
F36	Zon	st	1		- €
F38	Plats med förbud mot att parkera för annat än viss verksamhet	st	1		- €
F39	Plats med förbud mot att stanna för annat än viss verksamhet	st	1		- €
F40-F43	Förbudsmärken	st	1		- €
A1	Tätort	st	2		- €
A2	Tätort upphör	st	2		- €
A3-A13	Anvisningsmärken	m ²	20		- €
A14a	Taxi	st	1		- €
LV1-LV25	Lokaliseringsmärken för vägvisning	m ²	30		- €
LVgc1-LVgc3b	Lokaliseringsmärken för vägvisning av gång- och cykeltrafik	m ²	1		- €
LI1-LI5b	Lokaliseringsmärken för vägvisning till allmänna inrättningar	m ²	4		- €
LS1-LS26	Lokaliseringsmärken för vägvisning till serviceanläggningar m.m.	m ²	4		- €
LT1-LT3	Lokaliseringsmärke för turistiskt intressanta mål	m ²	2		- €
T1-T24	Tilläggstavlor	m ²	2		- €
	Alu. plåt för lokaliseringmärken, 110 mm hög	m	2		- €
	Alu. plåt för lokaliseringmärken, 200 mm hög	m	3		- €
	Alu. plåt för lokaliseringmärken, 400 mm hög	m	12		- €
	Alu. plåt för lokaliseringmärken, 500 mm hög	m	9		- €
	Alu. Plåt för varningsmärke normal	st	6		- €
	Alu. Plåt för förbudsmärke normal	st	10		- €
Summa vägmärken:					- €

Montagematerial					
Produkt	Benämning	Enhet	Fiktiv mängd	å-pris	Belopp
1	Klammer komplett med tillhörande mutter och bult	st	1		- €
2	Enkelklammer alu. 60 mm	st	100		- €
3	Dubbelklammer alu. 60 mm	st	40		- €
4	Dubbelklammer stål 60 mm	st	40		- €
5	Enkelklammer alu. 114 mm	st	40		- €
6	Dubbelklammer alu. 114 mm	st	1		- €
7	Dubbelklammer alu.114mm	st	1		- €
8	Enkelklammer alu. 100*100 fyrkantsrör	st	1		- €
9	Dubbelklammer stål 100*100 fyrkantsrör	st	1		- €
10	Enkelklammer alu. 120*120 fyrkantsrör	st	1		- €
11	Dubbelklammer stål 120*120 fyrkantsrör	st	1		- €
12	Gatunamnsklammer 60 mm rak	st	20		- €
13	Fyrkantsrör 60*60*3mm	m	9		- €
14	Fyrkantsrör 80*80*4mm	m	20		- €
15	Fyrkantsrör 100*100*4mm	m	20		- €
16	Fyrkantsrör 120*120*4mm	m	9		- €
17	Betongfundament för fyrkantsrör 60*60	st	5		- €
18	Betongfundament för fyrkantsrör 80*80	st	5		- €
19	Betongfundament för fyrkantsrör 100*100	st	3		- €
20	Betongfundament för fyrkantsrör 120*120	st	3		- €
Summa montagematerial					- €

Anbudssumma:	- €
---------------------	-----

Behörig firmatecknare (alt. delegerad)
Namnförtydligande
Ort och datum

Underskrift

**Allmänna avtalsvillkor för
offentlig upphandling av varor**

JYSE 2014 VAROR

Innehåll

Förord	3
Att beakta särskilt vid tillämpning av villkoren i JYSE 2014 VAROR	5
Allmänna avtalsvillkor för offentlig upphandling av varor (JYSE 2014 VAROR)	8
1 Definitioner	8
2 Kontaktpersoner	9
3 Underentreprenad	9
4 Varans beskaffenhet	10
5 Prist	11
6 Betalningsvillkor	11
7 Säkerhet	12
8 Överlåtelse av vara och överföring av riskansvar	13
9 Kontroller före leverans, övervakning och mottagningskontroller	13
10 Dröjsmål	14
11 Garanti	14
12 Fel, prissänkning och hävning av kontrakt	15
13 Force majeure	16
14 Skadestånd	17
15 Avslutande av upphandlingskontrakt i särskilda situationer	18
16 Immateriella rättigheter	18
17 Sekretess	19
18 Överföring och ändring av kontrakt samt option	19
19 Biståndsskyldighet när leverantör byts	20
20 Meningsskiljaktigheter och tillämplig lag	20
21 Kontraktshandlingarnas prioritetsordning	20

Förord

Den 22 december 1993 fastställde handels- och industriministeriet de allmänna avtalsvillkoren för den offentliga upphandlingen (JYSE 1994) på grundval av upphandlingsförordningen för staten (1416/93). Som namnet säger har avtalsvillkoren tillämpats på upphandling vid dels statliga och kommunala myndigheter, dels andra offentliga upphandlande enheter. Upphandlingsförordningen för staten (1416/1993), som var den rättsliga grunden, upphävdes när den nya upphandlingslagen (348/2007) trädde i kraft den 1 juni 2007.

Som ett led i den allmänna styrningen och utvecklingen av upphandlingsverksamheten tillsatte finansministeriet den 18 november 2008 en arbetsgrupp för att uppdatera och revidera och de allmänna avtalsvillkoren för offentlig upphandling från 1994. Arbetsgruppen valde att upprätta separata avtalsvillkor för tjänste- och varuupphandling: JYSE 2009 VAROR och JYSE 2009 TJÄNSTER.

När villkoren i JYSE 2009 VAROR varit i kraft under några år tillsatte finansministeriet i slutet av 2013 en arbetsgrupp för att utreda behovet av uppdatering och förändring av villkoren. Arbetsgruppen blev klar med sitt arbete den 30 juni 2014. De största förändringarna i villkoren i JYSE 2014 VAROR har gjorts enligt följande:

Villkoren för pris och prisändringar har gjorts mera flexibla

I de tidigare villkoren JYSE 2009 VAROR var priset som utgångspunkt fast. Ändring av priset var möjligt bara i det fallet att avtalsparterna särskilt hade avtalat om möjlighet till prisförändring.

Enligt villkoren i JYSE 2014 VAROR är priset fast bara under de första 12 månaderna. Därefter kan parterna föreslå prisändringar som motsvarar den allmänna kostnadsutvecklingen för varan. Avtalsparterna har tre månaders tid att förhandla om priserna. Enligt villkoren JYSE 2014 VAROR har båda avtalsparterna rätt att säga upp upphandlingskontraktet om prisförändringsförhandlingarna strandar. Prisförändringen träder inte i kraft om upphandlingskontraktet sägs upp innan prisförändringen träder i kraft och under uppsägningstiden följs gällande priser.

Begrepp och definitioner har preciserats och förenkling av strukturen har eftersträvat

I samband med förnyelsen av JYSE 2014 har man utöver innehållsmässiga förändringar strävat efter att klargöra definitionen av vissa begrepp såsom underleverantör, beställare

och vara. Strukturen har förbättrats så att punkter som behandlar samma tema har förts till samma kapitel.

Begränsning av skadestånd

I villkoren JYSE 2014 VAROR är skadeståndsansvaret begränsat så att avtalsparternas högsta skadeståndsbelopp är fem gånger upphandlingskontraktets kalkylmässiga värde. I de tidigare avtalsvillkoren JYSE 2009 VAROR fanns ingen övre gräns för skadeståndsansvaret.

Villkoren JYSE 2014 VAROR har lagts upp med intentionen att de ska kunna tillämpas på så många olika slags upphandlingar som möjligt. Den upphandlande enheten ska vid anbudsfrågningar bedöma om en upphandling huvudsakligen är en varu- alternativt tjänsteupphandling och välja de villkor som lämpar sig bäst för upphandlingen.

Beroende på upphandlingens objekt bör det dock övervägas om alla villkoren i JYSE 2014 VAROR är tillämpbara på ifrågavarande upphandlingsobjekt. Om man vill avvika från villkoren i JYSE 2014 VAROR är den upphandlande enheten skyldig att i sina anbudsfrågningar precisera på vilka punkter man avviker från villkoren JYSE 2014 VAROR.

Dessa villkor kan användas fritt och anpassas efter behovet vid varje tillfälle.

Att beakta särskilt vid tillämpning av villkoren i JYSE 2014 VAROR

Mervärdesskatt

I anbudet uppges priset vanligen exklusive mervärdesskatt (moms 0 %). Enligt villkoren JYSE 2014 VAROR ingår inte mervärdesskatt i priset. Skyldigheten att betala mervärdesskatt påverkas dock inte av detta. Leverantören har rätt att fakturera beställaren mervärdesskatt för en vara.

Förskott

Betalning av eventuellt förskott ska avtalas särskilt. I JYSE 2014 VAROR ingår bestämmelser om säkerhet som ska ställas för förskott.

Pris och prisändringar

Enligt villkoren JYSE 2014 VAROR är priset fast endast under de första 12 månaderna, efter detta kan avtalsparterna föreslå en prisändring som motsvarar den allmänna kostnadsutvecklingen för varan.

Såväl leverantören som beställaren kan föreslå prisändringar. Priserna kan ändras första gången 12 månader efter att upphandlingskontraktet trätt i kraft, såvida inte särskilt avtalats om att priset är fast under längre tid eller att avtalsparterna har rätt att föreslå prisändringar tidigare. Båda avtalsparterna har rätt att föreslå en ny prisändring när det har gått minst 12 månader från det föregående prisändringsförslaget från samma avtalspart.

Ett förslag till prisändring kräver godkännande från den andra parten för att träda i kraft. Förslaget till prisändring ska motsvara den allmänna kostnadsutvecklingen för ifrågakörande vara. Förslaget ska lämnas senast tre månader innan det föreslagna priset ska träda i kraft. Om den andra avtalsparten inte godtar den föreslagna ändringen, kan avtalsparterna förhandla om prisändringen. Om inte enighet om priset kan nås i förhandlingar, har båda avtalsparterna rätt att säga upp upphandlingskontraktet med sex månaders uppsägningstid. Upphandlingskontraktet ska sägas upp skriftligt innan nytt pris enligt prisändringsförslaget träder i kraft. Avtalsparterna har därigenom cirka tre månaders tid att komma överens om prisändringar. Efter att prisändringen trätt i kraft kan inte upphandlingskontraktet längre sägas upp på grund av den prisändring som trätt i kraft.

Till skillnad mot villkoren i JYSE 2009 VAROR gällande prisändringar har båda avtalsparter rätt att säga upp upphandlingskontraktet med stöd av villkoren JYSE 2014 VAROR om prisändringsförhandlingarna strandar. Prisförändringen träder inte i kraft om upphandlingskontraktet sägs upp innan prisförändringen träder i kraft och därigenom följs gällande priser under uppsägningstiden. Beställaren har möjlighet att förbereda ny upphandling under uppsägningstiden.

Användning av indexvillkor

Om man vill tillämpa indexvillkor måste detta avtalas särskilt.

Internationell handel

Enligt villkoren JYSE 2014 VAROR ska kontraktstvister beträffande upphandlingskontrakt avgöras i allmänna underrätter i Finland. I JYSE 2014 VAROR sägs det uttryckligen att lagvalsbestämmelserna i finländsk lag inte tillämpas på de upphandlingskontrakt som upprättas på grundval av JYSE 2014 VAROR. På upphandlingskontrakt som upprättas på grundval av JYSE 2014 VAROR tillämpas inte FN-konventionen om internationella köp (CISG). I internationell handel måste dessa villkor och tillämpningen av dem bedömas från fall till fall.

Köplagen

Köp av lös egendom regleras i köplagen (355/1987). I de fall då villkoren i JYSE 2014 VAROR inte särskilt föreskriver något annat tillämpas köplagen.

Optioner

I JYSE 2014 VAROR avses med option en köpoption av tilläggsvärd som ingår i upphandlingsannonsen eller anbudsfrågan eller en option för förlängd kontraktstid. När en anbudsgivare lägger anbud vid ett anbudsförfarande förbinder han sig att följa villkoren i anbudsfrågan, till exempel för eventuella optioner. Det är bara beställaren som kan överväga optioner. Leverantören är skyldig att leverera varan, om beställaren bestämmer sig för att beställa de tilläggsvärd som anges i upphandlingsannonsen eller anbudsfrågan av leverantören eller för att förlänga kontraktstiden med den optionstid som anges i anbudsunderlaget.

Avgift för små leveranser och fakturering

Enligt JYSE 2014 VAROR punkt 5.4 har leverantören inte rätt att ta ut någon avgift för små leveranser eller fakturering. Leverantörerna måste alltså beakta kostnader för eventuella små leveranser i varornas pris. Den upphandlande enheten kan från fall till fall överväga om extra avgift för små leveranser kan tillåtas inom vissa branscher.

Garanti

Enligt JYSE 2014 VAROR gäller garantin i 24 månader om inte något annat har avtalats. Parterna kan dock komma överens om en annan garantitid och i många fall kan det vara motiverat att avtala om en kortare eller längre garantitid.

Leveranser i störnings- och extraordinära situationer

JYSE 2014 VAROR anger inte särskilt hur leveranser ska skötas under extraordinära förhållanden. Aktörerna i den offentliga förvaltningen ska säkerställa att även verksamheter som lagts ut på entreprenad sköts så bra som möjligt under alla förhållanden (12 § i beredskapslagen, 1552/2011). Kritiska funktioner ska identifieras och i anbudsförfrågan ska vid behov inkluderas skyldighet att förbereda sig för att kunna fortsätta verksamheten.

Skadestånd

Enligt JYSE 2014 VAROR ersätts som utgångspunkt bara direkta skador och den övre gränsen för skadeståndsansvar är fem gånger upphandlingskontraktets kalkylmässiga värde. Med direkta och indirekta skador avses i JYSE 2014 VAROR en klassificering i direkta och indirekta skador enligt 67 § i köplagen (355/1987). Enligt villkoren tillämpas ovan nämnda ansvarsbegränsningar inte om den andra avtalsparten har förorsakat skadan uppsåtligen eller av grovt vållande, överträtt sekretesskyldigheten eller kränkt immateriella rättigheter.

I en del upphandlingskontrakt kan det vara ändamålsenligt att avvika från det tak för skadestånd som bestäms i JYSE 2014 VAROR. Vill man inte begränsa skadeståndet med en övre gräns för ersättningen ska villkoren 14.4 och 14.5 avlägsnas.

Felanmälan och reklamations tid

JYSE 2014 VAROR anger att leverantören ska underrättas om ett fel inom skälig tid efter att det har upptäckts, men det ges inga närmare tidsfrister för reklamation. De upphandlande enheterna köper varor och tjänster av mycket olika slag med kontrakt baserade på JYSE 2014 VAROR, och de skäliga reklamations tiderna för dem avviker mycket från varandra. Kontraktsparterna måste avtala närmare om reklamations tider om de anser sådana frister vara nödvändiga.

Allmänna avtalsvillkor för offentlig upphandling av varor (JYSE 2014 VAROR)

1 Definitioner

- 1.1 Underleverantör
En sådan tredje part som deltar i att uppfylla kontraktsförpliktelser som avses i upphandlingskontraktet.
- 1.2 Dokument
Till dokument hör bland annat bruksanvisningar, handböcker, anvisningar och andra dokument som behövs för att använda en vara.
- 1.3 Upphandlingskontrakt
Kontrakt mellan beställaren och leverantören om att leverera varor enligt villkoren i kontraktet. Med upphandlingskontrakt avses dokument som avses i kapitel 21.
- 1.4 Överlåtelse
Den tidpunkt då en vara har överlämnats till beställaren i enlighet med leveransklausulen.
- 1.5 Ändring
Överenskommen ändring eller överenskomet tillägg till den ursprungliga omfattningen eller det ursprungliga innehållet i en leverans.
- 1.6 Avtalsvite
Vite som kontraktsparterna särskilt kommer överens om och som leverantören är skyldig att betala till beställaren vid kontraktsbrott som kontraktsparterna särskilt anger. Beställaren har rätt till avtalsvite utan att behöva påvisa att han har lidit skada på grund av ett kontraktsbrott från leverantörens sida.
- 1.7 Vara
Varor som utgör objekt för upphandlingskontrakt, inklusive tillhörande tjänster, dokument och eventuella immaterialrättigheter i överenskommen omfattning.

- 1.8 Beställare
Den upphandlande enhet som upphandlar varan utifrån detta upphandlingskontrakt.
- 1.9 Leverantör
Företag eller annan aktör som har åtagit sig att leverera en vara åt beställaren.
- 1.10 Riskansvar
Ansvar för att varor förstörs, försvinner, försämras eller minskar av orsaker som inte beror på den andra kontraktsparten.
- 1.11 Förseningsvite
Vite som leverantören är skyldig att betala beställaren vid förseningar.
- 1.12 Fel
Om varan inte motsvarar kraven som anges i kapitel 4 är den behäftad med fel.

2 Kontaktpersoner

- 2.1 Båda kontraktsparterna ska utse en kontaktperson med uppgift att kontrollera och övervaka att kontraktet fullgörs och informera om frågor som har med detta att göra. Om inte något annat har avtalats, har en kontaktperson inte rätt att ändra ett kontrakt. En kontraktspart ska genast skriftligt informera den andra kontraktspartens kontaktperson när kontaktpersonen byts ut.

3 Underentreprenad

- 3.1 Leverantören har totalansvaret för att uppfylla förpliktelser enligt upphandlingskontraktet oberoende av om leverantören använder underleverantörer.
- 3.2 Leverantören har rätt att använda underleverantörer för sina uppgifter enligt upphandlingsavtalet. Leverantören svarar för underleverantörens andel på samma sätt som för sin egen andel samt svarar för att underleverantören för sin del följer förpliktelserna enligt upphandlingskontraktet.
- 3.3 Leverantören har inte rätt att byta ut i upphandlingskontraktet namngiven underleverantör eller underleverantör som deltar i att uppfylla väsentliga avtalsförpliktelser utan beställarens medgivande.
- 3.4 Om en i upphandlingskontraktet namngiven underleverantör eller underleverantör som deltar i att uppfylla väsentliga avtalsförpliktelser inte kan delta i uppfyllandet av förpliktelser enligt upphandlingskontraktet av orsaker som inte beror på leverantören, har leverantören rätt att byta ut underleverantören till en när det gäller resurser och kvalitet motsvarande underleverantör, som beställaren godkänner. Beställaren kan låta bli att godkänna en ersättande underleverantör endast av grundad anledning. Om leverantören inte inom rimlig tid kan presentera en ersättande underleverantör

som beställaren godkänner, har beställaren rätt att säga upp upphandlingskontraktet med sex (6) månaders uppsägningstid.

- 3.5 Leverantören måste på beställarens begäran lämna en redogörelse över de underleverantörer som anlitas.
- 3.6 Leverantören har på beställarens begäran skyldighet att byta ut en underleverantör, som belastas av tvingande grund för uteslutning som avses i 53 § eller grund som kan övervägas som avses i 54 § 1 mom. 3–5 punkt i upphandlingslagen (348/2007), även om grunden skulle ha uppstått först efter att avtalsförhållandet inletts. Om det inte är möjligt att byta underleverantör har beställaren rätt att säga upp avtalet med omedelbar verkan.

4 Varans beskaffenhet

- 4.1 Varuslag, antal, kvalitet och varans beskaffenhet i övrigt ska motsvara det som har avtalats. Varan ska också motsvara de uppgifter om den som lämnats till beställaren.
- 4.2 Har ingenting annat avtalats, ska varan lämpa sig för det ändamål som varor av det slaget vanligen används för eller för det särskilda ändamål som den var avsedd för, om leverantören måste ha varit klar över ändamålet. Kvalitetsmässigt måste varan minst motsvara de prover och mallar som beställaren eventuellt har fått i förväg.
- 4.3 Varan ska uppfylla kraven i Europeiska unionens direkt tillämpliga rättsakter, lagar och förordningar i Finland samt finländska myndigheters bestämmelser om bland annat konstruktion, utrustning, arbets- och brandsäkerhet samt elsäkerhet.
- 4.4 Varan ska åtföljas av alla intyg, tillstånd och andra dokument som det hör till leverantören att skaffa fram och som är nödvändiga för att varan ska kunna användas.
- 4.5 Leverantören är skyldig att till beställaren lämna ritningar och instruktioner samt andra uppgifter och dokument som behövs för installation, reparation, service och användning av varan och som ingår i upphandlingen. Informationen och dokumenten ska vara på finska, förutsatt att beställaren inte har godtagit att de levereras på något annat språk.
- 4.6 Leverantören ska garantera tillgång till service och reservdelar för maskiner och anläggningar till skäliga priser och villkor enligt de rådande förhållandena vid varje tidpunkt. Om inte något annat har avtalats, ska service och reservdelar finnas tillgängliga under en tid som motsvarar varans normala livslängd.
- 4.7 Med samtycke från beställaren kan leverantören ersätta kontraktsenliga varor med andra. Ersättningsvarorna ska uppfylla kraven i kontraktet och ha samma beskaffenhet som de ursprungliga varorna. Leverantören är skyldig att leverera en ersättningsvara till högst samma pris som den ursprungliga varan.

5 Prist

- 5.1 Priset är fast under 12 månader från kontraktperiodens början, om inte något annat har avtalats. I priset ingår inte mervärdesskatt.
- 5.2 Leverantören debiterar mervärdesskatt enligt gällande lag.
- 5.3 Priset inkluderar alla kostnader som orsakas av att producera varan och tjänsten. Sådana är bland annat kostnader för resor och inkvartering, dagtraktamenten, övertidsersättningar samt indirekta skatter och avgifter som ska betalas av leverantören när anbudstiden går ut, med undantag för mervärdesskatt.
- 5.4 Leverantören har inte rätt att ta ut någon avgift för små leveranser eller fakturering.
- 5.5 Förskottsbetalning är en fast del av upphandlingspriset.
- 5.6 I sitt pris har leverantören rätt att beakta direkta kostnader som direkt påverkar de varor som levereras åt beställaren och som beror på nya offentliga avgifter som myndigheterna har påfört efter att anbudet lämnades eller på höjningar av befintliga avgifter, under förutsättning att de inte var kända när anbudet lämnades och att leverantören kan visa vad prisändringen grundas på. I dessa fall ändras varans pris från och med den tidpunkt då de ovan nämnda ändringarna trädde i kraft. Denna rätt gäller för leverantören också när priset är fast. Leverantören har på beställarens begäran skyldighet att i priset också beakta förändringar på grund av avskaffande eller minskning av motsvarande avgifter.
- 5.7 Leverantören har rätt att under kontraktperioden ändra priset i motsvarighet till den allmänna kostnadsutvecklingen för varan. Leverantören ska lämna ett skriftligt meddelande om prisändringen minst tre (3) månader innan den träder i kraft. Prisändring kan träda i kraft tidigast 12 månader efter kontraktperiodens början eller från den föregående prisändringen som gjorts på initiativ av leverantören. Leverantören är skyldig att för beställaren lägga fram en relevant och motiverad redogörelse om kostnadsutvecklingen och orsakerna till prisändringen.
- 5.8 Beställaren har rätt att under kontraktperioden föreslå ändring av priset i motsvarighet till den allmänna kostnadsutvecklingen för varan. Beställaren ska lämna ett skriftligt förslag om prisändringen minst tre (3) månader innan den träder i kraft. Prisändring kan träda i kraft tidigast 12 månader efter kontraktperiodens början eller från den föregående prisändringen som gjorts på initiativ av beställaren. Beställaren är skyldig att lägga fram en relevant och motiverad redogörelse om kostnadsutvecklingen och orsakerna till prisändringen.
- 5.9 Om inte enighet kan nås om prisändringen, har kontraktsparterna rätt att säga upp upphandlingskontraktet med sex (6) månaders uppsägningstid. Uppsägningen ska göras skriftligt innan de nya priserna träder i kraft. Under uppsägningstiden tillämpas de priser som gällde innan förslaget om prisändring lades fram.

6 Betalningsvillkor

- 6.1 Leverantören fakturerar i första hand med nätfaktura, om inget annat överenskommit.

- 6.2 Nätfakturan förfaller till betalning tjugo (21) dagar efter att en godtagbar faktura har inkommit. Om leverantören fakturerar beställaren med pappersfaktura, förfaller fakturan till betalning trettio (30) dagar efter att en godtagbar faktura har inkommit.
- 6.3 Om inte något annat har avtalats, har leverantören rätt att fakturera för överenskomna avgifter när varan har levererats. Återkommande avgifter faktureras i efterskott för överenskomna faktureringsperioder. Fakturan ska innehålla specifikation av vad faktureringen grundar sig på.
- 6.4 Om beställaren inte betalar fakturan senast på förfallodagen, har leverantören rätt att ta ut dröjsmålsränta på grundval av räntelagen (633/1982) och skäliga inkassokostnader.
- 6.5 Leverantören har rätt att avbryta fullgörandet av sina förpliktelser i kontraktet, om en klar och ostridig betalning dröjer längre än trettio (30) dagar och den försenade betalningen är väsentlig. Leverantören ska då underrätta beställaren skriftligt om avbrottet minst femton (15) dagar innan avbrottet verkställs. Beställaren kan också underrättas genast när försummelsen har skett.
- 6.6 Beställaren har rätt att innehålla betalning bland annat på grund av kostnader för reparation av bristfällig vara och kostnader för anskaffning av en ny motsvarande vara på grund av försenad vara samt kontraktsevenligt förseningsvite eller annat eventuellt avtalsvite och säkerhet för garantitiden samt de räntor som samlats för förskott i försenings- och hävningsituation.

7 Säkerhet

- 7.1 Om beställaren enligt kontraktet ska betala förskott, är leverantören skyldig att, innan beställaren betalar förskottet, ställa en säkerhet som godtas av beställaren och som är minst 15 procent högre än förskottet. Säkerheten måste gälla minst en månad efter att leveranstiden enligt kontraktet har löpt ut. Leverantören ska förlänga giltighetstiden för säkerheten, om leveransen fördröjs.
- 7.2 Om parterna har kommit överens om säkerhet för garantitiden, är leverantören skyldig att innan garantitiden börjar löpa ställa en säkerhet som godtas av beställaren och som utgör minst 15 procent av upphandlingspriset exklusive mervärdesskatt. Säkerheten måste gälla minst en månad efter att garantitiden har löpt ut.
- 7.3 Som säkerhet för förskott och garantitid godtas i första hand en bankinsättning i beställarens namn eller proprieborgen i ett solvent penninginstitut eller en solvent försäkringsanstalt eller någon annan säkerhet som beställaren godtar.
- 7.4 Leverantören svarar för alla kostnader för att ställa säkerhet.

8 Överlåtelse av vara och överföring av riskansvar

- 8.1 Leverantören ska överlåta varan till beställaren vid den tidpunkt som anges i kontraktet. Varan eller en del av den får inte överlåtas före den överenskomna tidpunkten utan samtycke från beställaren.
- 8.2 Om inte något annat har avtalats, är leveransklausulen TOP ”leverans till den plats som beställaren angett” (TOP den plats beställaren angett, Finnterms 2001).
- 8.3 Risken överförs till beställaren när varan har överlåtit till beställaren enligt leveransklausulen.
- 8.4 Om en vara inte överlåts vid rätt tidpunkt och det beror på beställaren eller en omständighet från beställarens sida, övergår risken till beställaren när leverantören har gjort det som överlåtelsen kräver av honom och beställaren har underrättats skriftligt. Leverantören får inte försäkra en vara på beställarens kostnad utan samtycke från beställaren, om riskansvaret enligt kontraktet hör till beställaren.
- 8.5 Leverantören bär risken för varor, delar och tillbehör som beställaren har överlåtit till honom för förvaring, reparation eller vidarebearbetning.

9 Kontroller före leverans, övervakning och mottagningskontroller

- 9.1 Beställaren har rätt att kontrollera varan innan den överlåts.
- 9.2 Leverantörens förpliktelser och ansvar minskar inte av beställarens kontroller före leverans eller beställarens övervakning.
- 9.3 Beställaren ska göra en mottagningskontroll så snart som omständigheterna tillåter, när varan har överlåtit. Leveransen anses vara godtagen om inte beställaren reklamerar fel i leveransen inom skälig tid.
- 9.4 Både leverantören och beställaren har en allmän samverkansskyldighet för att underlätta kontrollerna och mottagningskontrollen. Bådadera kontraktsparterna svarar för sina kostnader i samband med kontrollerna.
- 9.5 Leverantören ska på egen bekostnad och utan oskäligt dröjsmål undanröja fel som kommer fram vid kontroller och i mottagningskontrollen. Beställaren är inte skyldig att gottgöra leverantören för kostnader som orsakas av att varor och tillbehör har blivit obrukliga eller minskat i värde vid en sedvanlig kontroll.
- 9.6 Om en vara är defekt, svarar leverantören för alla kostnader som beställaren har för förnyad kontroll, hantering och transport.

10 Dröjsmål

- 10.1 Om någondera kontraktsparten ser att det kommer att uppstå dröjsmål i sin leverans eller förpliktelse eller anser ett dröjsmål vara sannolikt, ska den försenade parten genast underrätta den andra kontraktsparten skriftligt om dröjsmålet och följderna för möjligheterna att fullgöra kontraktet. Vid dröjsmål från leverantörens sida ska denne meddela beställaren en ny leveranstid så snart som möjligt.
- 10.2 Med dröjsmål med leveransen jämställs dröjsmål med att installera och ta i bruk en vara samt dröjsmål med uppgifter som behövs för användningen av varan och anges i kontraktet.
- 10.3 Beställaren har rätt att få förseningsvite om leveransen fördröjs av skäl som beror på leverantören. Beställaren har rätt till förseningsvite utan att behöva påvisa att han har lidit skada på grund av leverantörens dröjsmål. Om inte något annat har avtalats, är förseningsvitet en (1) procent av det mervärdesskattefria värdet på den försenade varan för varje påbörjad period om sju (7) dygn som leverantören överskrider den överenskomna fristen. Förseningsvite får tas ut för högst tio (10) veckor. Utöver förseningsvite har beställaren rätt till skadestånd enligt kapitel 14 för skada som orsakats av leverantörens dröjsmål.
- 10.4 Om beställaren har betalat förskott och leveransen blir försenad av skäl som beror på leverantören, är leverantören skyldig att betala årlig ränta enligt räntelagen för förseningstiden för den del av förskottet som motsvarar den försenade varan.
- 10.5 Beställaren har rätt att på grund av försening låta bli att betala varans pris. Beställaren har dock inte rätt att innehålla ett belopp som sannolikt överstiger de krav som han har rätt att ställa på grundval av förseningen.
- 10.6 Om leverantören försenas med att fullgöra sin uppgift och förseningen har en väsentlig betydelse för beställaren med tanke på varans slag, har beställaren rätt att på leverantörens bekostnad skaffa motsvarande vara från tredje part som ersättning (rätt till täckningsköp). Beställaren ska sträva efter att meddela leverantören om avsikten att utnyttja rätten innan ersättande vara anskaffas.
- 10.7 Upphandlingskontrakt kan hävas på grund av väsentlig försening enligt punkt 12.7.
- 10.8 Beställaren har rätt att på grund av försening av vara innehålla räntor och avgifter som avses i punkterna 10.3, 10.4 och 10.6 enligt punkt 6.6.

11 Garanti

- 11.1 Garantitiden är 24 månader om inte något annat har avtalats. Garantitiden börjar från och med den dag då varan har överlåtits till beställaren. Om beställaren i motagningskontrollen konstaterar att varan är behäftad med fel, börjar dock garantitiden först från och med den dagen då leverantören har åtgärdat felet.

- 11.2 Garantien omfattar alla fel som kommer fram under garantitiden. Garantien omfattar dock inte fel som beror på att varan har använts i strid med användningsinstruktionerna eller på något annat felaktigt sätt.
- 11.3 Leverantören är skyldig att genast efter att ha blivit underrättad på egen bekostnad undanröja alla fel som kommer fram under garantitiden eller att leverera en ny vara i stället för den defekta. I garantireparationen ingår också att göra ändringar i varudokumenterna till följd av reparationen.
- 11.4 Om ingenting annat har avtalats, förlängs garantitiden med den tid som varan inte har kunnat användas på grund av felet. Garantitiden är dock högst dubbelt så lång som den ursprungliga garantitiden.
- 11.5 Om det upptäckts ett fel på en vara under garantitiden och det finns grundad anledning att anta att även andra varor kommer att ha samma fel (typfel), är leverantören skyldig att reparera felet på alla varor som är levererade och kommer att levereras.
- 11.6 Beställaren ska lämna en vara för garantireparation till en plats i Finland som anvisas av leverantören. Leverantören ska stå för kostnaderna för garantireparationen och för utgifterna för att lämna in varan för garantireparation och för att lämna tillbaka den.
- 11.7 Om leverantören inte uppfyller sina garantiförpliktelser inom en skälig tid efter att beställaren har reklamerat felet, har beställaren rätt att låta en tredje part göra nödvändiga reparationer och kräva de uppkomna kostnaderna från leverantören som skadestånd enligt kap. 14. Då ska beställaren i förväg underrätta leverantören om att varan kommer att repareras hos en tredje part. Beställaren har också rätt att kräva prissänkning i stället för reparation.
- 11.8 Även efter garantitiden är leverantören skyldig att på sin bekostnad, genast efter att ha blivit underrättad, undanröja de fel på en vara som fanns på varan när risken överfördes till beställaren och som beställaren rimligen inte kunde ha upptäckt vid mottagningskontrollen eller under garantitiden.

12 Fel, prissänkning och hävning av kontrakt

- 12.1 Om en vara är behäftad med fel eller inte ska bedömas på grundval av hur den är beskaffad när risken övergår till beställaren. Leverantören svarar för fel som finns på varan vid den tidpunkten, även om felet upptäcks först senare.
- 12.2 Om varan är behäftad med fel, ska beställaren anmäla felet till leverantören inom rimlig tid från det att felet observerats eller från när det borde ha observerats.
- 12.3 Leverantören är skyldig att meddela beställaren om att felanmälan mottagits och om att åtgärder inletts senast inom 14 dagar från det att anmälan mottagits.

- 12.4 Om det upptäcks ett fel på varan och felet hindrar att varan börjar användas för sitt ändamål, har beställaren rätt att låta bli att betala köpeskillingen fram till dess att leverantören har undanröjt felet.
- 12.5 Om varan är behäftad med fel ska leverantören på egen bekostnad utreda orsaken till felet och rätta till det genast. Leverantören befrias från ansvar genom att visa att felet inte beror på en omständighet som leverantören ansvarar för. I sådant fall har leverantören rätt att debitera för utredning och reparation av felet enligt sin vanliga prislista.
- 12.6 Om leverantören inte har rättat till felet eller bytt ut varan enligt överenskomna villkor, har beställaren rätt till prisnedsättning från leverantören.
- 12.7 Båda kontraktsparterna har rätt att häva upphandlingskontraktet helt eller delvis, om den andra parten på ett väsentligt sätt har brutit mot sina förpliktelser enligt kontraktet eller det är uppenbart att ett väsentligt kontraktsbrott kommer att ske. Som väsentligt kontraktsbrott betraktas bland annat att varan inte motsvarar det som parterna avtalat om och att felet eller dess konsekvenser för beställaren är större än ringa och att felet inte rättas till genast trots att beställaren har påpekat felet eller att felet är återkommande. Som väsentligt kontraktsbrott betraktas också om en kontraktspart är väsentligt försenad med sina uppgifter eller om dröjsmålen är återkommande.
- 12.8 Om beställaren har betalat förskott, ska leverantören vid hävande av kontraktet betala tillbaka förskottet till beställaren och ränta uträknad enligt räntelagen från den dag då förskott betalades till återbetalningsdagen.
- 12.9 Om ett fel som beror på leverantören inte kan åtgärdas eller leverantören inte rättar felet inom en skälig tid, har beställaren rätt att på leverantörens bekostnad låta en tredje part reparera varan eller skaffa motsvarande ersättande vara från tredje part (rätt till täckningsköp). Beställaren ska sträva efter att meddela leverantören om avsikten att utnyttja rätten innan täckningsinköp görs.
- 12.10 Beställaren har rätt att på grund av försenad vara innehålla räntor och avgifter som avses i punkterna 12.6, 12.8 och 12.9 enligt punkt 6.6.

13 Force majeure

- 13.1 Som befrielsegrund (force majeure) betraktas en ovanlig händelse som hindrar att kontraktet fullgörs och påverkar fallet och som har inträffat efter det att kontraktet ingicks och som avtalsparterna inte haft någon orsak att beakta när de ingick kontraktet. Dessutom ska händelsen vara oberoende av kontraktsparterna och dess hindrande effekt inte kunna undanröjas utan oskäliga merkostnader eller oskälig tidsförlust. Sådana händelser kan vara krig, uppror, inre oroligheter, myndigheters rekvisition eller beslag för offentligt behov, import- eller exportförbud, naturkatastrof, avbrott i

den allmänna samfärdseln eller energidistributionen, strejk eller annan arbetskonflikt eller eldsvåda eller någon annan omständighet med lika betydande och ovanliga verkningar som är oberoende av kontraktsparterna.

- 13.2 En underleverantörs dröjsmål betraktas som befrielsegrund bara om underleverantörens dröjsmål beror på ett hinder som avses i punkt 13.1 och en annan underleverantör inte kan anlitas utan oskälig tidsförlust eller kostnader.
- 13.3 Om fullgörandet av en förpliktelse i kontraktet fördröjs på grund av ett oöverstigligt hinder, ska tiden för att fullgöra förpliktelsen förlängas så mycket som det kan anses skäligt med beaktande av alla omständigheter som påverkar fallet.
- 13.4 Kontraktsparterna ska genast underrätta varandra om att ett oöverstigligt hinder har inträffat och när det har upphört. Senast därefter ska de avtala om hur hindret har påverkat leveransen.
- 13.5 Båda kontraktsparterna har rätt att häva kontraktet helt eller delvis, om fullgörandet av kontraktet fördröjs med mer än fyra (4) månader på grund av att det oöverstigligen hindret fortsätter att råda.

14 Skadestånd

- 14.1 Beställaren och leverantören har rätt att få skadestånd vid direkt skada som beror på den andra partens kontraktsbrott.
- 14.2 Om kontraktet upphör på grundval av kapitel 15 av skäl som beror på leverantören och beställaren åsamkas skada av detta, har beställaren rätt att få skadestånd för skada som orsakats av att kontraktet upphör i förtid.
- 14.3 Beställaren har rätt att få skadestånd för dröjsmål eller någon annan skada som beror på leverantörens kontraktsbrott, till den del skadebeloppet är större än förseningsvitet till beställaren eller annat avtalsvite som kontraktsparterna kommit överens om särskilt.
- 14.4 Om inget annat har överenskommit är kontraktspartens ersättningsansvar högst fem (5) gånger upphandlingskontraktets kalkylmässiga värde.
- 14.5 Med upphandlingskontraktets kalkylmässiga värde avses värdet på de varor som utgör objekt i upphandlingskontraktet mellan beställaren och leverantören. Vid ramavtal är upphandlingskontraktets kalkylmässiga värde det sammanlagda värdet av de anskaffningar som beställaren har gjort och kommer att göra från leverantören inom ramavtalet. För upphandlingskontrakt eller ramavtal av fortlöpande karaktär är upphandlingskontraktets kalkylmässiga värde de genomsnittliga inköpen under

en månad multiplicerat med det antal månader som motsvarar kontraktperioden. För upphandlingskontrakt som gäller tills vidare bestäms upphandlingens värde efter 48 månaders kontraktperiod. Om skadan inträffar under optionsperioden, beaktas vid beräkning av upphandlingskontraktets kalkylmässiga värde månaderna i såväl den egentliga kontraktperioden som optionsavtalsperioden.

- 14.6 Ansvarsbegränsningarna enligt detta kapitel tillämpas inte om den andra avtalsparten har förorsakat skadan uppsåtligt eller av grovt vållande, överträtt sekretessskyldigheten eller kränkt immateriella rättigheter. I sådana fall har den skadelidande parten rätt till ersättning också för indirekt skada.

15 Avslutande av upphandlingskontrakt i särskilda situationer

- 15.1 Beställare har rätt att säga upp kontraktet med omedelbar verkan om leverantören belastas av en sådan tvingande grund för uteslutning som avses i 53 § eller sådan grund som kan övervägas i 54 § 1 mom. 3–5 punkt i upphandlingslagen (348/2007), även om grunden skulle ha uppstått först efter att avtalsförhållandet inletts.
- 15.2 Beställaren har rätt att säga upp kontraktet med omedelbar verkan, om leverantörens ekonomiska eller andra omständigheter har förändrats så väsentligt att det inte kan antas att leverantören kommer att kunna fullgöra sina förpliktelser enligt kontraktet och någon tillförlitlig information om hur förpliktelserna ska fullgöras inte ges. Uppsägningen ska göras inom rimlig tid efter det att beställaren fick kännedom om uppsägningsgrunden.
- 15.3 Innan beställaren säger upp kontraktet är han skyldig att påpeka omständigheterna för leverantören och ge denne möjlighet att lämna ett klarläggande inom en skälig tid.
- 15.4 Om beställaren säger upp kontraktet med punkterna 15.1 eller 15.2 som grund, har leverantören rätt att få full betalning för de varor som han har levererat fram till den tidpunkt när kontraktet upphör, men ingen rätt att få någon annan ersättning på grund av att kontraktet upphör.

16 Immateriella rättigheter

- 16.1 Immateriella rättigheter till en vara eller tillhörande dokumentation överförs inte till beställaren, om inte något annat har avtalats. Allt material som beställaren och leverantören överlåter till varandra före eller efter kontraktet förblir överlåtarens egendom. Beställaren har dock oåterkallelig rätt att använda material som har överlåtit av leverantören för ändamål som gäller varans användning. Användningsrätten inkluderar rätt att använda, kopiera och ändra materialet samt att göra eller låta göra ändringar i det. Vid ändringar i det material som har överlåtit av leverantören ska beställaren se till att leverantörens affärs- eller yrkeshemligheter inte avslöjas, oberoende av om ändringarna görs av beställaren eller av någon annan. Beställaren

har rätt att lämna över materialet med samma rättigheter och skyldigheter till den som övertar dennes uppgifter.

- 16.2 Leverantören svarar för att de varor som levererats eller materialet om dem, när de används kontraktsevenligt, inte kränker tredje parts rätt till patent, upphovsrätt eller andra immateriella rättigheter som gäller i Finland.
- 16.3 Leverantören är skyldig att bemöta kraven på beställarens vägnar och på egen bekostnad, om det reses immaterialrättsliga krav mot beställaren på grund av användningen av varan eller materialet om den. Leverantören svarar gentemot beställaren för att immaterialrättsliga krav eller förpliktelser i fråga om varan eller materialet inte åsamkar beställaren rättegångskostnader, skadeståndskostnader eller andra kostnader gentemot tredje part eller övriga förpliktelser gentemot tredje part.

17 Sekretess

- 17.1 Kontraktsparterna förbinder sig att hemlighålla konfidentiellt material och konfidentiell information som de får av varandra, om de enligt lag är sekretessbelagda, och att inte använda dem för andra ändamål än de som avses i kontraktet.
- 17.2 Det betraktas inte som sekretessbrott om uppgifter lämnas ut till myndighet eller andra parter på grundval av förpliktande myndighetsbestämmelser.
- 17.3 Leverantören får inte använda kontraktet eller beställarens namn i marknadsföring utan samtycke från beställaren. Om inte något annat har avtalats, får leverantören dock utnyttja kontraktet som referens vid anbud till en upphandlande enhet som avses i upphandlingslagstiftningen.
- 17.4 Förpliktelser som avses i detta kapitel fortsätter också efter kontraktperioden.

18 Överföring och ändring av kontrakt samt option

- 18.1 Leverantören får inte utan samtycke från beställaren föra över kontraktet till tredje part, inte ens delvis. Beställaren har rätt att föra över kontraktet till en sådan tredje part som helt eller delvis tar över beställarens uppgifter.
- 18.2 Ändringar i kontraktet ska göras skriftligt. Också ändringar i elektroniskt format betraktas som skriftliga kontraktsändringar.
- 18.3 Ändringar i varan och hur de påverkar leveranstidplanen eller priset ska parterna komma överens om skriftligt innan åtgärderna vidtas.
- 18.4 Om upphandlingen innehåller en option bestämmer beställaren hur den ska användas. På optionen tillämpas villkoren i upphandlingskontraktet.

19 Biståndsskyldighet när leverantör byts

- 19.1 När leverantör byts ut är leverantören skyldig att bistå beställaren med att överföra kontraktsförpliktelse till den nya leverantören. Leverantören har då rätt att debitera för merarbetet enligt sin prislista.
- 19.2 Biståndsskyldigheten börjar redan innan kontraktet löper ut, när det har sagts upp eller hävts för att löpa ut eller när beställaren meddelar att han kommer att starta en upphandling som gäller varor enligt kontraktet. Om inget annat överenskommit fortsätter skyldigheten som längst fram till dess att 12 månader har förflutit sedan kontraktet löpte ut.

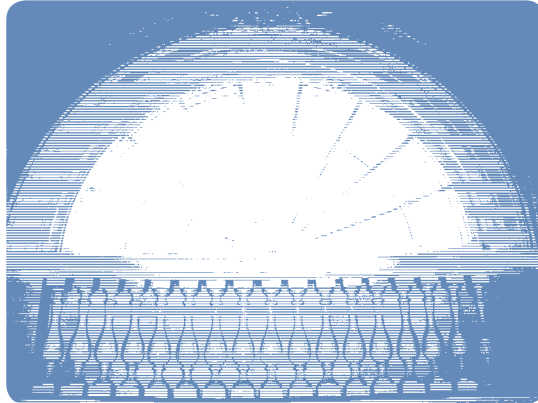
20 Meningskiljaktigheter och tillämplig lag

- 20.1 Frågor som gäller kontraktet ska i första hand avgöras genom ömsesidiga förhandlingar.
- 20.2 Om tvisten inte kan lösas genom förhandlingar, ska meningskiljaktigheterna hänskjutas till en allmän underrätt på beställarens hemort.
- 20.3 Finländsk lag tillämpas på kontraktet. Bestämmelserna om lagval i finländsk lag tillämpas dock inte på kontraktet liksom inte heller FN-konventionen om internationella köp (CISG).

21 Kontraktshandlingarnas prioritetsordning

- 21.1 Kontraktshandlingarna kompletterar varandra. Är handlingarna sinsemellan motstridiga ska de gälla i följande ordning, om inte något annat har avtalats::
1. Kontrakt
  2. Anbudsförfrågan
  3. Allmänna avtalsvillkor för offentlig upphandling av varor (JYSE 2014 VAROR)
  4. Anbudet

FINANSMINISTERIET
Snellmansgatan 1 A, Helsingfors
PB 28, 00023 STATSRÅDET

Tfn 0295 16001 (växel)
Fax 09 160 33123

Officiell e-postadress: valtiovarainministerio@vm.fi
Informationen: vm-viestinta@vm.fi
fornamn.efternamn@vm.fi

www.finansministeriet.fi

Landskapsförordning (2005:35) om vägmärken

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §.

Denna förordning innehåller bestämmelser om anvisningar för trafiken. Anvisningar för trafiken meddelas genom vägmärken och tilläggstavlor, trafiksignaler, vägmarkeringar, markeringsskärmar och avstängningsanordningar samt tecken av polisman.

Vägtrafiklagen (1983:27) för landskapet Åland benämns i denna förordning vägtrafiklagen.

2 §.

Vägmärken och andra anordningar skall ha den utformning, färgsättning och innebörd som framgår av denna förordning. Varningsmärken, förbudsmärken och märkena Fö1 och Fö5 kan dock av framställningstekniska skäl vara försedda med en tunn gul ram.

Texten på vägmärken och tilläggstavlor ska vara utförd i typsnittet Tratex. (2014/7).

3 §.

Vägmärken, tilläggstavlor och andra anordningar ska vara retroreflekterande eller belysta. (2014/7).

Baksidan av ett vägmärke skall vara enfärgad i en neutral färg, med undantag av märke som skall synas åt flera håll. Även stolpen eller anordningen på vilken vägmärken fästs skall ha en neutral färg. Om en stolpe eller någon annan anordning är placerad på en plats där det förekommer gångtrafik skall dock behovet av att anordningen syns beaktas vid valet av färg.

4 §.

På ett vägmärke eller på stolpen som bär upp märket får det inte före-komma reklam eller motsvarande som kan dra uppmärksamheten från märket.

5 §.

Vägmärken och andra anordningar för anvisningar för trafiken skall sättas upp så att de upptäcks i god tid och är väl synliga för de trafikanter de är avsedda för utan att vara till fara för gående, cyklande eller andra trafikanter.

2 kap. Vägmärken

6 §.

Vägmärken delas in i

V	varningsmärken,
Fö	företrädesmärken,
F	förbudsmärken,
P	påbudsmärken,
A	anvisningsmärken,

LV	lokaliseringsmärken för vägvisning,
LI	lokaliseringsmärken för vägvisning till allmänna inrättningar m.m.,
LS	lokaliseringsmärken för vägvisning till serviceanläggningar m.m.,
LT	lokaliseringsmärken för turistiskt intressanta mål,
LVgc	lokaliseringsmärken för gång- och cykelvägar, och
U	upplysningsmärken.

7 §.

Under ett vägmärke kan en eller flera tilläggstavlor med kompletterande anvisningar placeras.

En tilläggstavla som har placerats under två eller flera märken som satts upp över varandra avser samtliga dessa märken.

8 §.

Vägmärken kan förekomma i fyra olika storlekar. Den minsta storleken kan finnas på cykelbana och gångbana samt i undantagsfall även på annan väg inom tätort.

9 §.

Varningsmärken, företrädesmärken, förbudsmärken och påbudsmärken skall sättas upp på höger sida av vägen i färdriktningen. På en väg med flera körfält i samma riktning eller om det av andra skäl är lämpligt skall märkena även sättas upp till vänster, på refug eller ovanför körbanan.

Märken som anger omkörningsförbud skall sättas upp på båda sidorna av vägen.

Märken som anger bestämmelser om stannande och parkering skall dock sättas upp på den sida av vägen där föreskriften gäller.

9a §.

(2014/7). Vid arbete på vägen eller vägområdet får märkena V8b gupp, V8c grop, V9 vägarbete, V29 annan fara, P4a, P4b trafikdelare, LV9 minskning av antalet körfält och X1b kantmarkeringsskärm vara placerade på fordon.

Varningsmärken**10 §.**

Varningsmärken används för att varna vägtrafikanter för en fara som annars är svår att upptäcka i tid.

11 §.

Varningsmärken skall sättas upp på ett lämpligt avstånd från faran. Vid en väg där högsta tillåten hastighet är 50 kilometer i timmen eller lägre sätts varningsmärket upp på ett avstånd av 5-75 meter före den plats där faran finns. Är hastighetsbegränsningen på vägen 70 kilometer i timmen sätts varningsmärket upp på ett avstånd av 50-150 meter före den plats där faran finns och vid en väg där högsta tillåten hastighet är 90 kilometer i timmen sätts varningsmärket upp 150-250 meter före den plats där faran finns.

Om det föreligger särskilda skäl får ett varningsmärke sättas upp på ett annat avstånd från den plats där faran finns. I sådana fall skall avståndet anges på en tilläggstavla.

Om ett varningsmärke anger en fara som sträcker sig över en längre vägsträcka skall sträckans längd anges på en tilläggstavla. Om det behövs bör märket i sådana fall upprepas.

12 §.

Varningsmärken är:

Märke	Närmare föreskrifter
-------	----------------------

 <p>V1a Kurva</p>	<p>Märket anger farlig vänsterkurva. Vid högerkurva vänds symbolen.</p>	
 <p>V1b Kurvor</p>	<p>Märket anger flera farliga kurvor, den första till vänster. Om den första kurvan går till höger vänds symbolen. Om antalet kurvor är flera än två är längden av den kurviga vägsträckan angiven med en tilläggstavla.</p>	
 <p>V2 Lutning</p>	 <p>V3 Stigning</p>	<p>Märket anger brant lutning respektive kraftig stigning. Siffran anger lutningen eller stigningen i procent och anpassas till förhållandena på platsen.</p>
 <p>V4a Avsmalnande väg</p>	 <p>V4b Avsmalnande väg från höger</p>	<p>Märke V4a anger att vägen smalnar av från båda sidor. Märke V4b anger att vägen smalnar av från höger sida. Om avsmalningen sker från vänster vänds symbolen. Bredden på det avsmalnande vägavsnittet kan vara angiven med en tilläggstavla.</p>
 <p>V5 Mötande trafik</p>	<p>Märket anger att enkelriktad körbana övergår i dubbelriktad.</p>	
 <p>V6 Bro</p>	<p>Märket anger öppningsbar bro.</p>	

 <p>V7 Kaj eller färjefäste</p>	<p>Märket anger plats där vägen slutar mot vatten. Används märket som varning för färjefäste skall märket vara kompletterat med en tilläggstavla med texten "Färja".</p>
 <p>V8a Ojämn väg</p>	<p>Märket anger sådana ojämnheter och skador i vägbanan som medför att det är lämpligt att färdas med lägre hastighet än som annars skulle vara fallet. Om varningen avser en längre vägsträcka och det inte klart framgår var ojämnheterna i vägen upphör skall vägsträckans längd anges på en tilläggstavla. Märket kan även vara uppsatt vid gupp som anlagts som farthinder men skall då vara kompletterat med en tilläggstavla med texten "farthinder".</p>
 <p>V8b Gupp</p>	 <p>V8c Grop</p> <p>Märke V8b anger gupp som anlagts som farthinder eller annan upphöjning av sådan storlek att fordon bör färdas med mycket låg hastighet. Märke V8c anger grop där fordon bör föras med mycket låg hastighet. Märket anger också väghåla som anlagts som farthinder.</p>
 <p>V9 Vagarbete</p>	<p>Märket anger vägsträcka där vägarbete pågår. Märket skall endast vara uppsatt när personer som är sysselsatta med vägarbete rör sig på vägen. Annars används märke V29 med en tilläggstavla med texten "vägarbetsområde".</p>
 <p>V10 Slut på sträcka med vägarbete</p>	<p>Märket anger slut på vägsträcka med vägarbete som märkts ut med märke V9. Märket behöver inte sättas upp om det ändå tydligt framgår var sträckan slutar.</p>
 <p>V11 Stenskott</p>	<p>Märket anger att lösa stenar tillfälligt kan finnas på vägen. Märket används inte på grusvägar och liknande vägar där stenskott är allmänt förekommande.</p>

 <p>V12 Stenras</p>	<p>Märket anger risk för stenras och för att stenar kan förekomma på vägen på grund av stenras. Om det är lämpligt med hänsyn till förhållandena på platsen vänds symbolen.</p>
 <p>V13 Slirig väg</p>	<p>Märket anger annan halka än sådan som föranleds av allmänt förekommande snö eller is. Märket är kompletterat med en tilläggstavla på vilken orsaken till halkan anges.</p>
 <p>V14 Svag eller hög väkant</p>	<p>Märket anger svag eller hög väkant.</p>
 <p>V15 Tunnel</p>	<p>Märket anger tunnel.</p>
 <p>V16 Övergångsställe</p>	<p>Märket anger övergångsställe som är så placerat att det kan vara svårt att uppmärksamma i tillräckligt god tid.</p>
 <p>V17 Barn</p>	<p>Märket anger plats där barn ofta vistas, såsom vid skola, daghem, lekplats eller liknande.</p>

 <p>V17a (2014/7). Gående</p>	<p>Märket anger en vägsträcka där gående ofta korsar eller uppehåller sig på eller vid vägen.</p>
 <p>V18 Cyklande och mopedförare</p>	<p>Märket anger plats där cyklande och mopedförare kan förväntas komma ut på eller korsa körbanan.</p>
 <p>V19 Djur</p>	<p>Märket anger plats eller vägsträcka där det föreligger särskilt stor risk för att djur finns på vägen. Symbolen utgörs av en bild av älg eller hjortdjur. Märket kan även användas där tamdjur kan förekomma på vägen. Symbolen utgörs då av en bild av ett tamdjur.</p>
 <p>V20 Skidåkare</p>	<p>Märket anger plats där skidåkare ofta korsar eller uppehåller sig på vägen. Märket skall tas bort eller täckas över när faran inte föreligger.</p>
 <p>V21 Ridande</p>	<p>Märket anger plats eller vägsträcka där ridande ofta korsar eller uppehåller sig på vägen såsom vid ridskola, stall eller liknande.</p>
 <p>V22 Väggorsning</p>	<p>Märket anger korsning där den allmänna skyldigheten att väja för fordon som närmar sig från höger gäller. Märket används endast om det på grund av begränsad sikt, den korsande vägens bredd eller av annan orsak annars inte framgår tillräckligt klart att en korsning finns eller att den allmänna väjningsskyldigheten gäller i korsningen.</p>

 <p>V23 Västkorsning där trafikanter på anslutande väg har väjningsplikt eller stopplikt</p>	<p>Märket anger korsning där den korsande trafiken är skyldig att väja på grund av att väjningsskyldighet angivits med vägmärke eller på grund av att väjningsskyldighet gäller enligt 20 § 3 mom. <u>vägtrafiklagen</u>. Märket används endast om det annars skulle vara oklart att trafiken på den korsande vägen är väjningsskyldig eller om korsningen på grund av begränsad sikt eller av annan orsak inte kan observeras på tillräckligt avstånd. Symbolen på märket anpassas efter förhållandena.</p>
 <p>V24 Trafikljus</p>	<p>Märket anger trafikljus som är placerat i en miljö där trafikljus vanligtvis inte förekommer eller som är så placerat att det annars inte kan uppmärksammas på tillräckligt avstånd.</p>
 <p>V25 Cirkulationsplats</p>	<p>Märket anger cirkulationsplats.</p>
 <p>V26 Långsamtgående fordon</p>	<p>Märket anger plats där långsamtgående fordon ofta korsar eller kör in på vägen.</p>
 <p>V26a (2014/7). Fordon med förspänt dragdjur</p>	<p>Märket anger en vägsträcka där fordon med förspända dragdjur ofta korsar eller uppehåller sig på vägen. Andra symboler kan förekomma på märket. Landskapsregeringen får meddela föreskrifter om vilka andra symboler som får förekomma.</p>

 <p>V27 Lågt flygande flygplan</p>	<p>Märket anger vägsträcka där flygplan vid start och landning flyger på låg höjd över vägen.</p>
 <p>V28 Sidvind</p>	<p>Märket anger vägsträcka där det ofta förekommer stark sidvind från höger. Om vinden vanligen kommer från vänster vänds symbolen.</p>
 <p>V29 Annan fara</p>	<p>Märket anger fara, för vilken särskilt märke inte finns. Farans art är alltid angiven med en tilläggstavla.</p>

Företrädesmärken

13 §.

Företrädesmärken upplyser trafikanter om företrädesbestämmelser.

Företrädesmärken är:

Märke	Närmare föreskrifter
 <p>Fö1 Väjningsplikt</p>	<p>Märket anger korsning med huvudled, cirkulationsplats eller annan korsning där föraren har väjningsplikt mot fordon på den korsande vägen. Märket kan vara använt som förhandsmärke, om det är kompletterat med tilläggstavla T2 eller som förhandsmärke för stopplikt, om det är kompletterat med tilläggstavla T3. Märket skall sättas upp så nära som möjligt den punkt där väjningsplikten skall iakttas. Märket används i allmänhet inte för att ange väjningsskyldighet som gäller enligt 20 § 3 mom. <u>vägtrafiklagen</u>.</p>
 <p>Fö2 (2014/7) Stopplikt</p>	<p>Märket anger att förare av fordon som närmar sig korsning eller väg alltid ska stanna vid stopplinje samt väja för trafiken på den korsande vägen. Om stopplinje saknas, ska fordonet stannas omedelbart före den korsande vägen där sikten är fri. Angående placeringen av märket gäller i tillämpliga delar vad som är sagt angående placering av märke Fö1.</p>

 <p>Fö3 Huvudled</p>	<p>Märket anger att en väg är huvudled och att trafiken på anslutande och korsande väg är väjningsskyldig. Märket är placerat vid början av huvudleden och är upprepat så ofta det behövs längs vägen. Märket kan vara placerat även före en korsning, om det är kompletterat med tilläggstavla T15.</p>
 <p>Fö4 Huvudled upphör</p>	<p>Märket anger att huvudled upphör och är alltid placerat på den plats där huvudleden upphör. Om huvudleden upphör i en korsning där föraren på huvudleden har väjningsplikt mot korsande väg behöver märket dock inte sättas upp. Märket kan vara använt som förhandsmärke, om det är kompletterat med tilläggstavla T2.</p>
 <p>Fö5 Företräde för mötande trafik</p>	<p>Märket anger att det är förbjudet att köra in på sträckan om det inte är möjligt att passera denna utan att mötande fordon tvingas stanna. Märket får sättas upp endast om sträckan tydligt kan överblickas i hela sin längd, även under mörker. Märket kan vara använt som förhandsmärke, om det är kompletterat med tilläggstavla T2.</p>
 <p>Fö6 Företräde i förhållande till mötande trafik</p>	<p>Märket anger att märke Fö5 har satts upp vid andra änden av sträckan.</p>

Förbudsmärken

14 §.

Förbud och begränsning som gäller enligt vägtrafiklagen anges i allmänhet inte med förbudsmärke.

15 §.

Förbud som anges med ett förbudsmärke börjar vid märket, om inte annat anges med en tilläggstavla. Märkets verkningssområde sträcker sig, om inte annat anges med en tilläggstavla, fram till märke som anger att förbudet upphör eller, om sådan utmärkning saknas, till nästa korsning med annan väg än sådan väg eller plats som anges i 20 § 3 mom. vägtrafiklagen.

Om ett förbud gäller även efter en vägkorsning skall märket upprepas efter korsningen om inte annat anges i denna förordning.

16 §.

Förbudsmärken är:

Märke	Närmare föreskrifter
 <p data-bbox="92 517 280 577">F1 Förbud mot fordonstrafik</p>	<p data-bbox="408 226 1485 320">Märket anger förbud mot trafik med fordon och får bara sättas upp om förbudet gäller trafik i båda riktningarna. Om märket är kompletterat med tilläggstavla T2, är märket använt som förhandsmärke.</p>
 <p data-bbox="92 909 363 1003">F2 Förbud mot trafik med motordrivet fordon</p>	<p data-bbox="408 618 1445 712">Märket anger förbud mot trafik med motordrivna fordon med undantag för trafik med moped med låg effekt. Avser förbudet även trafik med moped med låg effekt skall det anges på en tilläggstavla.</p>
 <p data-bbox="92 1328 363 1462">F3 Förbud mot trafik med motordrivet fordon med fler än två hjul</p>	<p data-bbox="408 1037 1398 1066">Märket anger förbud mot trafik med motordrivna fordon med fler än två hjul.</p>
 <p data-bbox="92 1783 363 1843">F4 Förbud mot trafik med motorcykel</p>	<p data-bbox="408 1496 1430 1556">Märket anger förbud mot trafik med motorcykel. Avser förbudet även trafik med moped skall det anges på en tilläggstavla.</p>

 <p>F5 Förbud mot trafik med last- och paketbil</p>	<p>Märket anger förbud mot trafik med lastbil och paketbil. Om förbudet gäller endast last- och paketbil vars totalvikt överstiger en viss gräns, är märket kompletterat med tilläggstavla T4.</p>
 <p>F6 Förbud mot trafik med motordrivet fordon med släpvagn</p>	<p>Märket anger förbud mot trafik med motordrivet fordon med tillkopplad släpvagn av annat slag än påhängsvagn eller enaxlig släpvagn. Avser förbudet även trafik med motordrivet fordon med tillkopplad påhängsvagn eller enaxlig släpvagn skall det anges på en tilläggstavla.</p>
 <p>F7 Förbud mot trafik med fordon lastade med farliga ämnen</p>	<p>Märket anger förbud mot trafik med fordon som omfattas av bestämmelserna om transport av farliga ämnen enligt <u>landskapslagen (1976:34) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om transport av farliga ämnen</u>.</p>
 <p>F8 Förbud mot trafik med traktor och motorredskap</p>	<p>Märket anger förbud mot trafik med traktor och motorredskap.</p>
 <p>F9 Förbud mot trafik med moped</p>	<p>Märket anger förbud mot trafik med moped. Avser förbudet även trafik med moped med låg effekt skall det anges på en tilläggstavla.</p>

 <p>F10 Förbud mot trafik med cykel och moped med låg effekt</p>	<p>Märket anger förbud mot trafik med cykel och moped med låg effekt. Avser förbudet även trafik med moped skall det anges på en tilläggstavla.</p>
 <p>F11 Förbud mot gångtrafik</p>	<p>Märket anger förbud mot gångtrafik.</p>
 <p>F12 Förbud mot gång- och cykeltrafik</p>	<p>Märket anger förbud mot gång- och cykeltrafik samt trafik med moped med låg effekt.</p>
 <p>F13 Förbud mot ridning</p>	<p>Märket anger förbud mot ridning. Avser förbudet även ledande av riddjur skall det anges på en tilläggstavla.</p>
 <p>F14 Förbud mot trafik med fordon förspänt med dragdjur</p>	<p>Märket anger förbud mot trafik med fordon förspänt med dragdjur.</p>

 <p>F15 Förbjuden färdriktning</p>	<p>Märket anger förbjuden färdriktning med fordon. Märket kan ha cylindrisk form.</p>
 <p>F16 Förbud mot sväng i korsning</p>	<p>Märket anger förbud mot att svänga till vänster i en vägkorsning eller motsvarande. Vid förbud mot högersväng vänds symbolen. Märket skall sättas upp omedelbart före den korsning där förbudet gäller. Märket får avse flera på varandra följande korsningar på en kortare sträcka om sträckans längd anges på en tilläggstavla.</p>
 <p>F17 Förbud mot U-sväng</p>	<p>Märket anger att det är förbjudet att vända på vägen (U-sväng). Förbudet gäller på vägen från den plats där märket är uppsatt och fram till och med nästa vägkorsning eller motsvarande.</p>
 <p>F18 Begränsad fordonsbredd</p>	<p>Märket anger förbud mot trafik med fordon över en viss bredd. Den största tillåtna bredden skall anges på märket.</p>
 <p>F19 Begränsad fordonshöjd</p>	<p>Märket anger förbud mot trafik med fordon över en viss höjd eller att hinder föreligger för färd med fordon över en viss höjd. Den högsta fordonshöjden skall anges på märket.</p>

 <p>F20 Begränsad fordonslängd</p>	<p>Märket anger förbud mot trafik med fordon eller fordonskombination över en viss längd. Den största tillåtna längden skall anges på märket.</p>
 <p>F21 Begränsad totalmassa på fordon</p>	<p>Märket anger förbud mot trafik med fordon över viss totalmassa. Den högsta tillåtna totalmassan skall anges på märket.</p>
 <p>F22 Begränsad totalmassa på fordon och fordonskombination</p>	<p>Märket anger förbud mot trafik med fordon och fordonskombination över viss totalmassa. Den högsta tillåtna totalmassan skall anges på märket.</p>
 <p>F23 Begränsat axeltryck</p>	<p>Märket anger förbud mot trafik med fordon som har ett axeltryck som överstiger det högsta tillåtna axeltrycket som anges på märket.</p>
 <p>F24 Begränsat boggitryck</p>	<p>Märket anger förbud mot trafik med fordon som har ett boggitryck som överstiger det angivna.</p>

 <p>F25 Minsta avstånd mellan fordon</p>	<p>Märket anger att förare av motordrivet fordon skall hålla minst det avstånd som anges på märket till framförvarande fordon. Om märket är kompletterat med en tilläggstavla med avståndsangivelse är märket använt som förhandsmärke.</p>
 <p>F26 Omkörningsförbud</p>	<p>Märket anger att det är förbjudet att köra om annat motordrivet fordon i rörelse än tvåhjuliga mopeder eller tvåhjuliga motorcyklar utan sidovagn. Förbudet gäller på den väg där märket är uppsatt fram till märke F28. Märket är alltid placerat på båda sidor av körbanan. Omkörningsförbud som följer av 24 § <u>vägtrafiklagen</u> utmärks bara om orsaken till omkörningsförbudet inte kan uppmärksammas tillräckligt tydligt.</p>
 <p>F27 Omkörning med lastbil förbjuden</p>	<p>Märket anger förbud mot att med lastbil vars totalvikt överstiger 3,5 ton köra om annat motordrivet fordon i rörelse än tvåhjuliga mopeder eller tvåhjuliga motorcyklar utan sidovagn. Märket är alltid placerat på båda sidor av körbanan. Förbudet gäller på den väg där märket är uppsatt fram till märke F29.</p>
 <p>F28 Slut på omkörningsförbud</p>	<p>Märket anger att ett förbud som angetts med märke F26 inte längre gäller.</p>
 <p>F29 Slut på förbud mot omkörning med lastbil</p>	<p>Märket anger att ett förbud som angetts med märke F27 inte längre gäller.</p>

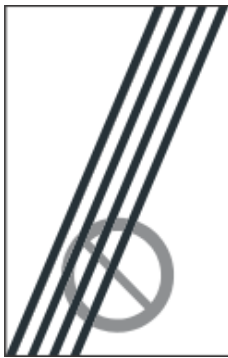
 <p>F30 Hastighetsbegränsning</p>	<p>Märket anger den högsta tillåtna hastigheten för fordon. Hastighetsbegränsningen gäller på den väg där märket är uppsatt och till den plats där annan bestämmelse om hastighet märkts ut. Begränsningen kan också gälla inom ett visst område om märket kompletterats med en tilläggstavla med texten "zon".</p>
 <p>F31 Slut på angiven hastighetsbegränsning</p>	<p>Märket anger slut på särskild hastighetsbegränsning och att generellt gällande hastighetsbegränsning för området skall tillämpas. På märket anges den särskilda hastighetsbegränsning som slutar. Märket kan vara placerat på körbanans vänstra sida.</p>
 <p>F32 Stopp vid tull</p>	<p>Märket anger förbud mot att passera tullkontroll utan att först stanna. Under det vågräta strecket skall ordet tull stå på det språk som är lämpligt med hänsyn till gränsförhållandena.</p>
 <p>F33 Stopp</p>	<p>Märket anger stopplikhet av den anledning som anges under det vågräta sträcket. Om märket är kompletterat med en tilläggstavla med avståndsangivelse är märket använt som förhandsmärke.</p>
 <p>F34 Förbud att stanna fordon</p>	<p>Märket anger att det är förbjudet att stanna på körbanan eller vägrenen på den sida av vägen där märket är uppsatt. Förbudet gäller, om inte annat anges på en tilläggstavla, fram till nästa korsning eller fram till den plats där annan bestämmelse om stannande eller parkering märkts ut. Gäller sådan annan bestämmelse under viss tid gäller märket under övrig tid. Märket används normalt inte för att ange förbud att stanna vilket gäller enligt 34 och 35 §§ <u>vägtrafiklagen</u>.</p>

 <p>F35 Förbud att parkera fordon</p>	<p>Märket anger att det är förbjudet att parkera på körbanan eller vägrenen på den sida av vägen där märket är uppsatt. Märkets verkningsområde är detsamma som för märke F34. Märket förbjuder inte rörelsehindrade med särskilt parkeringstillstånd att parkera om fordonet inte hindrar trafiken och märket inte satts upp på en plats där stoppförbud råder enligt 34 eller 35 §§ <u>vägtrafiklagen</u>.</p>
 <p>F36 Zon</p>	<p>Märket anger att de anvisningar som anges genom vägmärken och tilläggstavlor på märket gäller inom ett område. Märket sätts upp vid infarten till området och gäller till den plats där tavla F37 satts upp eller det på annat sätt tydligt framgår att tavlan inte gäller. Inom området behöver märket inte upprepas. Inom området får det förekomma avvikelser från anvisningarna på märket. Dessa avvikelser anges genom vägmärken och tilläggstavlor. Anvisningarna på märket gäller även efter sådan avvikelse utan att märket upprepas.</p>
 <p>F37 Slut på zon</p>	<p>Märket sätts upp vid utfart från ett område inom vilket gäller förbud eller villkor som angivits på märke F36. På märket skall genom vägmärken och tilläggstavlor anges de anvisningar som upphör.</p>
 <p>F38 Plats med förbud mot att parkera för annat än viss verksamhet</p>	<p>Märket anger förbud mot att parkera för annat än det trafikantslag, den verksamhet eller av det skäl som anges på märket. Förbudet gäller fram till märke F40. Är texten på märket taxizon gäller förbudet fram till märke A14.</p>

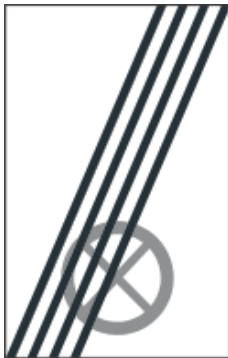
F39 Plats med förbud mot att stanna för annat än viss verksamhet

Märket anger förbud mot att stanna för annat än det trafikantslag, den verksamhet eller av det skäl som anges på märket. Förbudet gäller inte stannande för av- eller påstigning som kan ske utan hinder för det trafikslag eller den verksamhet som anges på märket.

F40 Slut på plats med förbud att parkera annat än för viss verksamhet

Märket anger att ett förbud som har angetts med märke F38 inte längre gäller. Den text som angetts på märke F38 skall upprepas på märket.

F41 Slut på plats med förbud att stanna annat än för viss verksamhet

Märket anger att ett förbud som angetts med märke F39 inte längre gäller. Den text som angetts på märke F39 skall upprepas på märket.

 <p>F42 Förbud att parkera på dag med udda datum</p>	<p>Märket anger förbud mot att parkera fordon på dag med udda datum. Förbudet gäller på den sida av vägen där märket är placerat från kl. 08.00 den avsedda dagen till kl. 08.00 följande dag om inte annat anges med en tilläggstavla. Verkningsområdet för märket är detsamma som för märke F34.</p>
 <p>F43 Förbud att parkera på dag med jämt datum</p>	<p>Märket anger förbud mot att parkera fordon på dag med jämt datum. Förbudet gäller på den sida av vägen där märket är placerat från kl. 08.00 den avsedda dagen till kl. 08.00 följande dag om inte annat anges med en tilläggstavla. Verkningsområdet för märket är detsamma som för märke F34.</p>

Påbudsmärken

17 §.

En anvisning som anges med ett påbudsmärke börjar, om inte annat anges i 18 § vid märket och sträcker sig, fram till den punkt där motsvarande märke med tilläggstavla T9 satts upp eller, om sådant märke saknas, till nästa korsning med annan väg än sådan väg eller plats som anges i 20 § 3 mom. vägtrafiklagen. Om märket gäller även efter vägkorsningen skall märket upprepas efter korsningen.

18 §.

Påbudsmärken är:

Märke	Närmare föreskrifter
 <p>P1a Körriktning</p> <p>P1b Körriktning</p> <p>P1c Körriktning</p>	<p>Märket anger att fordon skall föras i pilens riktning. Symbolen på märket anpassas efter förhållandena på platsen.</p>
 <p>P2a Körriktning</p> <p>P2b Körriktning</p>	<p>Märket anger att fordon skall föras i endera pilens riktning. Symbolen på märket anpassas efter förhållandena på platsen.</p>

 <p>P3 Cirkulationsplats</p>	<p>Märket anger cirkulationsplats. Märket får användas endast tillsammans med märke Fö1 eller Fö2.</p>
 <p>P4a Trafikdelare</p>	 <p>P4b Trafikdelare</p> <p>Märket anger att fordon skall passera märket på den sida som pilen i symbolen visar eller, om det finns två pilar i symbolen, antingen till höger eller till vänster.</p>
 <p>P5 Cykelbana</p>	<p>Märket anger cykelbana som avskilts från körbana genom vägmarkering eller kantstensmarkering eller väg som är avsedd enbart för cykeltrafik och trafik med moped med låg effekt. Om mopedtrafik inte är tillåten på cykelbanan är märket kompletterat med en tilläggstavla med texten "ej moped".</p>
 <p>P6 Gångbana</p>	<p>Märket anger gångbana som avskilts från körbana genom vägmarkering eller kantstensmarkering eller väg som är avsedd enbart för gångtrafik.</p>
 <p>P7a Gemensam gång- och cykelbana</p>	<p>Märket anger en gemensam cykel- och gångbana som avskilts från körbana genom vägmarkering eller kantstensmarkering eller väg som är avsedd enbart för gång- och cykeltrafik samt för trafik med moped med låg effekt. Om mopedtrafik inte är tillåten på cykel- och gångbanan, är märket kompletterat med en tilläggstavla med texten "ej moped".</p>

 <p>P7b Gång- och cykelbana som löper parallellt</p>	<p>Märket anger cykel- och gångbana som avskilts genom vägmarkering eller kantstensmarkering eller liknande. Symbolen på märket anger på vilken sida de olika banorna löper. I övrigt gäller om märket vad som är sagt om märke P7a.</p>
 <p>P8 Ridväg</p>	<p>Märket anger väg som är avsedd enbart för ryttare och gående.</p>

Anvisningsmärken

19 §.

Anvisningsmärken upplyser trafikanter om förhållanden som gäller för viss plats, väg eller vägsträcka.

Anvisningsmärken är:

Märke	Närmare föreskrifter
 <p>A1 Tätort</p>	<p>Märket anger tätbebyggt område inom vilket särskilda trafikregler gäller. Märkets verkningsområde sträcker sig till märke A2. Märket är placerat på alla vägar som leder till tätorten. Tillsammans med märket används inte förbuds- eller begränsningsmärken. På väg med flera körfält i färdriktningen är märket placerat på båda sidor av körbanan och på annan väg åtminstone på höger sida av körbanan.</p>
 <p>A2 Tätort upphör</p>	<p>Märket anger att tätbebyggt område upphör. Märket är placerat på alla vägar som leder från tätorten. På väg med högst ett körfält i varje färdriktning kan märket vara placerat enbart på vänster sida av körbanan.</p>
 <p>A3 Gårdsgata</p>	<p>Märket anger gata inom ett bostadsområde speciellt utformad för fotgängare och avsedd endast för tillfällig fordonstrafik med låg hastighet. Genomfartstrafik får inte förekomma. Märket är placerat där gårdsgatan börjar på höger sida av gatan.</p>

 <p>A4 Gårdsgata upphör</p>	<p>Märket anger att en gårdsgata slutar. Märket behöver inte sättas upp om det tydligt framgår att gårdsgatan upphör.</p>
 <p>A5 (2014/7) Gågata</p>	<p>Märket anger att en gågata börjar. Undantag från bestämmelserna om fordon som får föras på en gågata enligt 42 § 2 mom. <u>vägtrafiklagen</u> ska anges på en tilläggsstavla.</p>
 <p>A6 Gågata upphör</p>	<p>Märket anger att en gågata upphör. Märket behöver inte sättas upp om det tydligt framgår att gågatan upphör.</p>
 <p>A7 Lågfartsväg</p>	<p>Märket anger vägsträcka eller område där förhållandena är sådana att det inte är lämpligt att färdas med högre hastighet än den angivna. Märket får bara sättas upp där särskilda åtgärder vidtagits för att fordon inte skall kunna färdas med högre hastighet.</p>
 <p>A8 Lågfartsväg upphör</p>	<p>Märket anger att lågfartsväg upphör.</p>
 <p>A9 Enkelriktad trafik</p>	<p>Märket anger väg med enkelriktad fordonstrafik. Märket är placerat i vägens riktning på byggnad invid vägen eller på särskild stolpe.</p>

 <p>A10a Återvändsväg</p>	 <p>A10b Återvändsväg</p>	<p>Märket anger att genomfart inte är möjlig längs vägen respektive längs anslutande väg.</p>
 <p>A10c Återvändsväg</p>		<p>Märket anger att genomfart inte är möjlig längs vägen med andra fordon än cykel eller moped med låg effekt.</p>
 <p>A11 Övergångsställe</p>		<p>Märket anger övergångsställe. Märket skall sättas upp på båda sidor om vägen om inte särskilda skäl talar mot det. Är körbanan uppdelad av en refug eller liknande skall märket sättas upp på den om det är lämpligt. Märket skall vara riktat åt båda hållen om det inte finns särskilda skäl till annat. På väg där högsta tillåtna hastighet är högre än 50 kilometer i timmen får märket endast undantagsvis sättas upp.</p>
 <p>A12a Parkeringsplats</p>		<p>Märket anger parkeringsplats eller att parkering är tillåten. Om särskilda villkor eller begränsningar gäller för parkering på parkeringsplatsen är detta angivet med tilläggsskylt. På parkeringsplats som är försedd med parkeringsmätare används märket, kompletterat med märke som anger eventuella villkor eller begränsningar i allmänhet endast i miniatyrformat på parkeringsmätaren eller på stolpen som bär upp mätaren. Om märket är kompletterat med en tilläggstavla som anger fordonsslag, innebär det att parkering är tillåten endast med det slag av fordon som anges på tilläggstavlan.</p>
 <p>A12b Parkeringsplats i parkeringshus</p>		<p>Märket anger parkeringsplats i parkeringshus eller annan parkeringsanläggning under tak och används för vägvisning till sådan plats.</p>

 <p>A13 Mötesplats.</p>	<p>Märket anger att vägen breddats på platsen för att underlätta möte mellan fordon. På mötesplats får fordon inte parkeras på någon sida av vägen.</p>
 <p>A14 Taxi</p>	<p>Märket anger den i färdriktningen räknat bortre gränsen för uppställningsplats för taxibilar. Symbolen finns både på märkets fram- och baksida.</p>

Lokaliseringsmärken för vägvisning

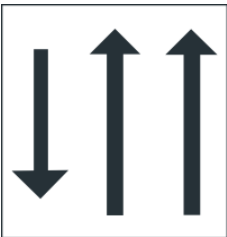

20 §.

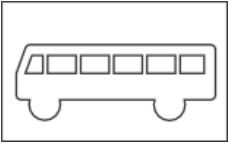
Anvisning om lämplig väg för visst fordonsslag eller vägvisning till vissa anläggningar får ske genom att symboler enligt 25 § anges på lokaliseringsmärket.

Lokaliseringsmärken för vägvisning är:

Märke	Närmare föreskrifter
 <p>LV1 Orienteringstavla</p>	<p>Märket anger korsning. Om inte särskilda skäl föranleder annat skall märket sättas upp 200–400 meter före korsningen. Inom tätbebyggt område skall avståndet till korsningen vara 50–100 meter.</p>
 <p>LV2 Tabellorienteringstavla (Förenklad orienteringstavla)</p>	<p>Märket anger korsning.</p>
 <p>LV3 Orienteringstavla för omfart</p>	<p>Märket anger vägsträcka med begränsning av något slag och är placerat före den korsning där lämplig färdväg anvisas. Märkets giltighet kan begränsas till att avse enbart visst fordonsslag genom angivande av ifrågavarande fordonsslag. Orsaken till att omfart anvisas kan vara angiven med något av förbuds- eller begränsningsmärkena F6, F7 eller F18-F24.</p>

 <p>LV4 Orienteringstavla för omfart</p>	<p>Märket anger tillfällig vägvisning.</p>
 <p>LV5a Vägvisare för omfart</p>	<p>Märket anger riktning och avstånd till mål på en omfartsväg. Om omfart anvisas endast för visst slag av fordon, är märket försett med en symbol som anger ifrågavarande fordonsslag.</p>
 <p>LV5b Vägvisare för omfart</p>	<p>Märket anger riktning på en omfartsväg. Om omfart anvisas endast för visst slag av fordon, är märket försett med en symbol som anger ifrågavarande fordonsslag.</p>
 <p>LV6 Omfartsinformation</p>	<p>Märket anger färdväg när en väg är avstängd. Symbolen på märket anpassas efter förhållandena.</p>
 <p>LV7 Vägvalsinformation</p>	<p>Märket anger att färd i pilens riktning förutsätter ett särskilt vägval till följd av trafikreglering, begränsade möjligheter att svänga eller liknande. På märket kan orsaken till att särskilt vägval förutsätts vara angivet med vägmärke av miniatyrformat. Symbolen på märket anpassas efter förhållandena.</p>
 <p>LV8 (2014/7). Körfältsindelning före korsning</p>	<p>Märket anger körfältsreglering i nästa korsning. Märket är placerat där regleringen börjar och anpassas efter förhållandena.</p>
 <p>LV9 Körfält upphör</p>	<p>Märket anger att ett körfält upphör och att förare i det körfältet skall byta körfält. Märket anpassas efter förhållandena. Om märket är kompletterat med tilläggstavla T2, är märket använt som förhandsmärke. Vid tillfällig avstängning av körfält på grund av vägarbete eller liknande, kan pilarna på märket vara svarta på orange botten.</p>

	<p>Märket anger att två körfält övergår i ett.</p>		
<p>LV10 Sammanvävning</p>			
	<p>Märket anger körfältsindelningen. Märket anpassas efter förhållandena.</p>		
<p>LV11 Körfältsindelning</p>			
	<p>Märket anger för vilket eller vilka färdmål körfältet bör användas.</p>		
<p>LV12 Vägvisare ovanför körbanan</p>			
			<p>Märket, som är placerat ovanför ett körfält, anger den eller de färdriktningar som körfältet är avsett för.</p>
<p>LV13a Körfältspil</p>	<p>LV13b Körfältspil</p>	<p>LV13c Körfältspil</p>	
	<p>Märket anger riktning och avstånd till mål på allmänna vägar och på kommunvägar. Märket är placerat i eller i omedelbar närhet av korsning. Avstånd är angivet i kilometer.</p>		
<p>LV14 Vägvisare för allmänna och kommunvägar</p>			
	<p>Märket anger avtag från allmän väg till enskild väg eller enskilt område. Avstånd anges i kilometer med en decimals noggrannhet</p>		
<p>LV15 Vägvisare för enskild väg</p>			
	<p>Märket anger riktningen till stadsdel eller annat område i tätort.</p>		
<p>LV16 Vägvisare till lokalt mål i tätort</p>			
	<p>Märket anger riktningen till verk, inrättning, företag eller liknande som ofta besöks av allmänheten. Märket används endast för närinformation.</p>		
<p>LV17 Adressvägvisare</p>			

  LV18 Gatunamnsskylt	Märket anger namnet på vägen eller gatan.
  LV19 Vägvisare till tillfälliga arrangemang	Märket anger riktningen till tillfälliga arrangemang.
  LV20 Avståndstavla	Märket anger avståndet till angivna mål. Avståndet anges i kilometer.
  LV21 Ortnamn	Märket anger plats som är av betydelse för orienteringen längs allmän väg. Om den plats som anges på märket är en by, är märket placerat där bosättningen börjar.
  LV22 Nummer på huvudväg	Märket anger nummer på huvudväg. Märket används ensamt eller som symbol på orienteringstavla eller vägvisare.
  LV23 Nummer på annan allmän väg	Märket anger nummer på annan allmän väg än huvudväg. Märket används ensamt eller som symbol på orienteringstavla eller vägvisare.
  LV24 Orientering till väg som numret avser	Märket anger att vägen leder till den väg som har det nummer som anges på märket. Märket används ensamt eller som symbol på orienteringstavla eller vägvisare. Botten på märket är röd om orienteringen avser huvudväg och blå om orienteringen avser annan allmän väg.
  LV25 Märke för visst ändamål	Märket anger lämplig väg för visst eller vissa fordonsslag eller trafikantgrupper eller lämplig väg till det mål som symbolen anger. På märket infogas symboler enligt 25 §. Flera symboler får infogas på samma märke.

21 §.

Lokaliseringmärken för vägvisning av gång- och cykeltrafik används på gång- och cykelbanor men kan även användas på andra vägar om det finns skäl att upplysa om färdväg för gående eller cyklande.

Lokaliseringsmärken för vägvisning av gång- och cykeltrafik behöver inte vara utförda i reflekterande material.

Lokaliseringsmärken för vägvisning av gång- och cykeltrafik är:

Märke	Närmare föreskrifter
 <p>LVgc1 Vägvisare</p>	<p>Märket anger väg till ort, plats, anläggning eller liknande. Avstånd får anges i kilometer med en decimals noggrannhet. Symbolen för trafikkategori anpassas till förhållandena. Om färdmålet ingår i en cykelled kan märke LVgc2 användas i stället för trafikkategori. Om inte annat anges särskilt är trafik med moped med låg effekt tillåten när cyklandesymbol eller gående- och cyklandesymbol finns på märket.</p>
 <p>LVgc2 Vägvisare på cykelled</p>	<p>Märket anger väg till ort, plats, anläggning eller liknande längs cykelled. Avstånd får anges i kilometer med en decimals noggrannhet.</p>
 <p>LVgc3a Cykelled</p>	 <p>LVgc3b Cykelled</p> <p>Märket anger särskilt anordnad cykelled. Ledens namn och pil som anger riktningen får infogas i märket.</p>

22 §.

Lokaliseringsmärken för vägvisning till allmänna inrättningar får infogas i lokaliseringsskylt för vägvisning. Den blå ramen och bården behöver då inte tas med.

Lokaliseringsmärken för vägvisning till allmänna inrättningar m.m. är:

Märke	Närmare föreskrifter
 <p>LI1 Post</p>	<p>Märket anger post eller plats där posttjänster erbjuds.</p>
 <p>LI2a Telefon</p>	 <p>LI2b Nödtelefon</p> <p>Märke LI2a anger telefonautomat och märke LI2b anger nödtelefon.</p>

 <p>LI3 Första hjälpen</p>	<p>Märket anger sjukhus med akutmottagning eller plats med förstahjälpenutrustning.</p>
 <p>LI4 Industriområde</p>	<p>Märket anger industriområde.</p>
 <p>LI5a Busshållplats för fjärrtrafik</p>	 <p>LI5b Busshållplats för lokaltrafik</p> <p>Märket anger hållplats för buss i fjärr- respektive lokaltrafik. Symbolen finns både på märkets fram- och baksida. Märket är placerat vid vägkanten, vid refug eller på väntkur.</p>

23 §.

Lokaliseringsmärken för vägvisning till serviceanläggningar m.m. får infogas i lokaliseringsmärke för vägvisning. Den blå ramen och bården behöver då inte tas med.

Lokaliseringsmärken för vägvisning till serviceanläggningar m.m. är:

Märke	Närmare föreskrifter
 <p>LS1 Informationsställe</p>	<p>Märket anger turistbyrå, informationstavla eller annan plats där information kan fås.</p>
 <p>LS2 Bilverkstad</p>	<p>Märket anger bilverkstad där akuta reparationer kan utföras på de flesta vanligen förekommande fordonstyperna.</p>

 <p>LS3 Drivmedel</p>	Märket anger anläggning som tillhandahåller drivmedel.
 <p>LS4 Hotell</p>	Märket anger hotell.
 <p>LS5 Restaurang</p>	Märket anger restaurang.
 <p>LS6 Café</p>	Märket anger anläggning som serverar drycker och enklare maträtter.
 <p>LS7 Kiosk</p>	Märket anger kiosk.
 <p>LS8 Vandrarhem</p>	Märket anger vandrarhem.

 <p>LS9 Stugby</p>	Märket anger stugby.
 <p>LS10 Campingplats</p>	Märket anger campingplats för både tält, husvagnar och husbilar.
 <p>LS11 Uppställningsplats för husvagnar</p>	Märket anger uppställningsplats för husvagnar.
 <p>LS12 Rastplats</p>	Märket anger rastplats där det även finns en toalett. Är toaletten handikappanpassad anges det med en tilläggstavla med symbolen S12.
 <p>LS13 Toalett</p>	Märket anger toalett. Är toaletten handikappanpassad anges det med en tilläggstavla med symbolen S12.
 <p>LS14 Friluftsområde</p>	Märket anger friluftsområde.

 <p>LS15 Vandringsled</p>	Märket anger särskilt anordnad vandringsled.
 <p>LS16 Badplats</p>	Märket anger utomhusbad.
 <p>LS17 Fiskekort</p>	Märket anger försäljningsställe för fiskekort.
 <p>LS18 Golfbana</p>	Märket anger golfbana.
 <p>LS19 Skidlift</p>	Märket anger skidlift.
 <p>LS20 Sevårdhet</p>	Märket anger sevårdhet av stort allmänt intresse.

 <p>LS21 Radiostation</p>	<p>Märket anger en eller flera radiostationer som tillhandahåller trafikinformation.</p>
 <p>LS22 Servicetavla med flera symboler och text</p>	<p>Märket anger serviceanläggning.</p>
 <p>LS23 (2014/7). Rum och frukost</p>	<p>Märket anger en anläggning som erbjuder rum för övernattnig och frukost.</p>
 <p>LS24 (2014/7). Gårdsbutik</p>	<p>Märket anger en anläggning med försäljning av lokalt tillverkade eller närodlade produkter.</p>
 <p>LS25 (2014/7). Hantverk</p>	<p>Märket anger en anläggning med tillverkning och försäljning av hantverksprodukter.</p>
 <p>LS26 (2014/7). Tillfällig utmärkning</p>	<p>Märket anger riktningen till tillfälliga verksamheter på landsbygden. Texten anpassas efter verksamheten.</p>

24 §.

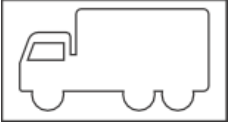
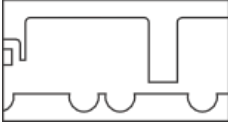
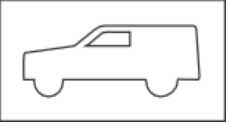
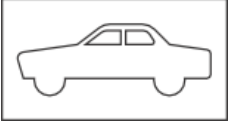
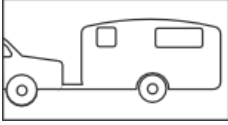
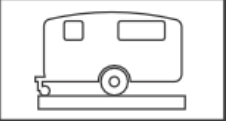
Lokaliseringsmärke för turistiskt intressanta mål:

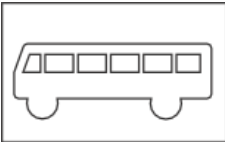

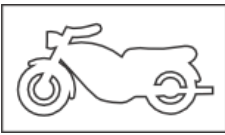
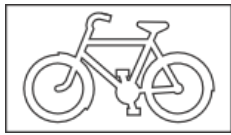
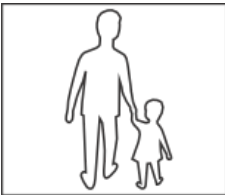

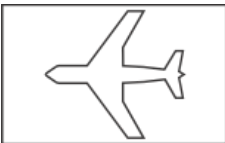
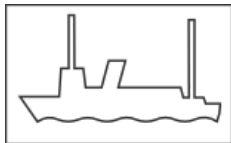
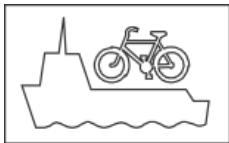
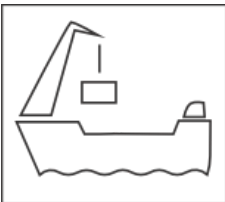

Märke	Närmare föreskrifter
 <p>LT1 Turistområde</p>	Märket anger område av stort turistiskt intresse. Symbolen på märket anpassas efter attraktionen.
 <p>LT2 Turistväg</p>	Märket anger vägsträcka av stort turistiskt intresse.
 <p>LT3 Postvägen</p>	Märket anger vägsträckningen för den historiska postvägen mellan Stockholm och Åbo via Åland.

Symboler

25 §.

Följande symboler får användas på lokaliseringmärken eller tilläggstavlor. Om inte annat anges skall symbolen vara vit på mörk bakgrund och svart när den används på ljus botten.

Märke	Närmare föreskrifter
 <p>S1 Lastbil</p>	
 <p>S2 Lastbil med tillkopplad släpvagn</p>	
 <p>S3 Paketbil</p>	
 <p>S4 Personbil</p>	
 <p>S5 Personbil med tillkopplad släpvagn</p>	
 <p>S6 Släpvagn</p>	

 <p>S7 Buss</p>	 <p>S8 Traktor</p>	
 <p>S9 Motorcykel</p>	 <p>S10 Cykel</p>	
 <p>S11 Gående</p>	 <p>S12 Rörelsehindrade</p>	
 <p>S13 Flygplats</p>	 <p>S14 Färja</p>	 <p>S15 Cykelfärja</p> <p>Symbol S14 anger färjeläge eller att angivet färdmål nås med färja.</p>
 <p>S16 Godshamn</p>	 <p>S17 Industriområde</p>	
 <p>S18 Farligt gods</p>		<p>Symbolen anger fordon som transporterar farligt gods.</p>

Tilläggstavlor

26 §.

Tilläggstavlor används för att ge kompletterande anvisningar till vägmärken. De placeras nedanför vägmärket i samma lodräta plan och skall ha samma bottenfärg och färg på tecken som det vägmärke det används under om inte annat sägs i 27 §. Tilläggstavlor under märken som anger förbud att stanna eller förbud att parkera skall dock ha gul bottenfärg och svarta tecken.

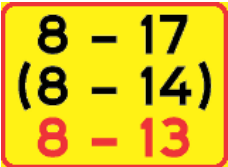

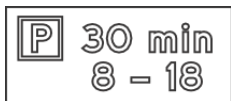

27 §.

Tilläggstavlor är:

Tavla	Närmare föreskrifter
 <p>T1 Verkningsområde</p>	Tavlan anger verkningsområdet för det som märket avser med början vid märket.
 <p>T2 Avstånd till</p>	Tavlan anger anståndet till det märket avser.
 <p>T3 Avstånd till stopplikt</p>	Tavlan anger anståndet till stopplikt. Tavlan får endast användas under märke Fö1.
 <p>T4 Totalmassa</p>	Tavlan anger att angivelsen på märket endast gäller fordon med en totalmassa som överstiger det angivna värdet.
 <p>T5 Fri bredd</p>	Tavlan anger att den fria bredden är begränsad.
 <p>T6a Fri höjd under fast hinder</p>	 <p>T6b Fri höjd under elledning</p> <p>Tavlan anger att den fria höjden är begränsad på grund av ett fast hinder eller på grund av att det finns en elledning över vägen eller leden som kan innebära fara.</p>
 <p>T7 Riktning</p>	Tavlan anger riktningen till det som anges på märket eller att märkets verkningsområde sträcker sig in på korsande väg.

 <p>T8a Föremål i pilens riktning eller verksamhetsområde</p>	 <p>T8b Föremål i pilens riktning, med angivande av avstånd</p>	<p>Tavlan anger att angivelsen på märket finns åt det håll pilen visar.</p>	
 <p>T9a Verkningsområde i vardera riktningen</p>	 <p>T9b Verkningsområde i vardera riktningen</p>		<p>Tavlan anger att angivelsen på märket gäller på båda sidor om märket. Tavlan kan användas tillsammans med märkena F34-F35, F42-F43, P5-P8 eller A12a.</p>
 <p>T10a Verkningsområde slutar</p>	 <p>T10b Verkningsområde börjar</p>	 <p>T10c Verkningsområde i pilens riktning</p>	<p>Tavla T10a anger att angivelsen på märket slutar, T10b anger att angivelsen på märket börjar och T10c anger att angivelsen på märket gäller åt det håll pilen visar. Tavlan kan användas tillsammans med märkena F34-F35, F42-F43, P5-P8 eller A12a.</p>
 <p>T11 Symboltavla</p>			<p>Tavlan anger att det märke under vilket tavlan är uppsatt endast gäller för det fordonsslag eller den trafikantgrupp som anges på tavlan. Symbolerna S1-S12 får användas. Används symbolen S12 under märke A12a avser den endast rörelsehindrade som innehar i 50 § 5 mom. <u>vägtrafiklagen</u> avsett parkeringstillstånd. Symbolen S12 kan även användas ensamt på parkeringsplats för att ange att viss del av parkeringsplatsen är reserverad för rörelsehindrade.</p>
 <p>T12 Nedsatt syn</p>			<p>Tavlan anger att personer med nedsatt syn är vanligt förekommande. Används under varningsmärke eller under märke A11.</p>
 <p>T13 Nedsatt hörsel</p>			<p>Tavlan anger att personer med nedsatt hörsel är vanligt förekommande. Används under varningsmärke eller under märke A11.</p>

 <p>T14a Klockslag</p>		<p>Tavlan anger när angivelsen på märket gäller. Klockslag med svarta eller vita siffror utan parentes anger att regleringen gäller under vardagar utom vardag före sön- och helgdag. Klockslag med svarta eller vita siffror inom parentes anger att regleringen gäller under vardag före sön- och helgdag, och klockslag med röda siffror att regleringen gäller under söndagar och helgdagar. Flera klockslag kan anges på samma tavla.</p>
 <p>T15 Vägars fortsättning i korsning</p>		<p>Tavlan anger korsning där förare på en väg som anges med ett tjockt streck har företräde framför fordon på en väg som anges med ett smalt streck. Tavlan utformas efter förhållandena på platsen.</p>
 <p>T16 Zon</p>		<p>Tavlan anger att de anvisningar som anges genom vägmärke gäller inom ett område. Tavlan sätts upp vid infarten till området.</p>
 <p>T17a Tidbegränsning</p>	 <p>T17b Särskilda bestämmelser för stannande och parkering</p>	<p>Tavlan anger avvikelse från det märke den är uppsatt under. Tavla T17a kan användas tillsammans med märkena F35, F38 eller A12a. Används tavlan tillsammans med märke A12a skall den vara blå med vit text utan ram. Tavla T17b kan användas tillsammans med märkena F35 eller F38. För klockslag gäller vad som sägs under tavla T14.</p>
 <p>T18 Avgiftsbelagd parkering</p>		<p>Tavlan anger att parkering mellan de klockslag som anges är tillåten endast om avgift erläggs. För klockslag gäller vad som sägs under tavla T14.</p>
 <p>T19 P-biljett</p>		<p>Tavlan anger att parkeringsbiljett skall användas vid parkering.</p>
 <p>T20 Parkeringsskiva</p>		<p>Tavlan anger att tiden när parkering påbörjas skall anges med en parkeringsskiva eller någon annan anordning. För klockslag gäller vad som sägs under tavla T14.</p>

 <p>T21 Tillåten parkeringstid</p>	<p>Tavlan anger den längsta tillåtna tiden för parkering.</p>		
 <p>T22a Fordons placering på parkeringsplats</p>	 <p>T22b Fordons placering på parkeringsplats</p>	 <p>T22c Fordons placering på parkeringsplats</p>	<p>Tavlan anger hur fordon skall parkeras på en parkeringsplats.</p>
 <p>T23 Tilläggstavla med texten "Servicetrafik tillåten"</p>	<p>Tavlan anger att det, utan hinder av det förbud som framgår av det märke tavlan är uppsatt under är tillåtet: 1) att använda fordon i anslutning till arbete som utförs på eller invid byggnad eller annan anläggning; 2) att använda fordon för transport av gods som det inte är möjligt att utan oskälig ansträngning bära samt för distribution av varor; 3) att använda fordon för befordran av personer med nedsatt förmåga att klara sig på egen hand; 4) att använda fordon för befordran av barn, om en vuxen person skall övervaka flera barn under sju år; 5) att använda taxibil för att avhämta eller avlämna passagerare; samt 6) att använda fordon, om föraren är rörelsehindrad.</p>		
 <p>T24 Tilläggstavla med text.</p>	<p>Tavlan anger kompletterande anvisningar som inte kan ges med någon av tavlorna T1-T23. Textens minimihöjd är 60 mm.</p>		

3 kap. Trafiksignaler

28 §.

Trafiksignaler indelas i

- 1) fordonssignaler, cykelsignaler och gångsignaler,
- 2) signaler för rörlig bro, färjefäste eller brandstation samt i
- 3) signaler som används tillsammans med vägmärken.

29 §.

Ljusöppningen i annan trafiksignal än grön pilsignal eller gångsignal har en diameter som är mellan 150 och 300 millimeter. Diametern på ljusöppningen i en cykelsignal är dock minst 80 millimeter.

Fordonssignaler och cykelsignaler**30 §.**

Fordonssignaler och cykelsignaler kan användas i korsning och vid övergångsställe. I fordonssignal visas signalbilderna i följande ordning: rött ljus - rött och gult ljus samtidigt - grönt ljus - gult ljus - rött ljus.

Under tider när trafiken är gles kan i stället för den signalväxling som anges i 1 mom. visas endast blinkande gult ljus.

31 §.

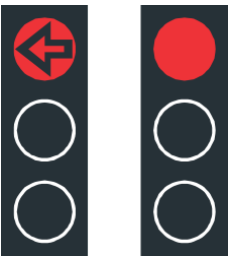
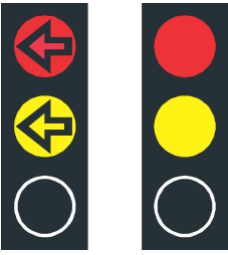
I fordonssignal i korsning ingår primärsignal och minst en sekundärsignal i vilken visas samma signalväxling som i primärsignalen. Med primärsignal avses den första signalen sett i färdriktningen. I cykelsignal ingår dock i allmänhet inte sekundärsignal.

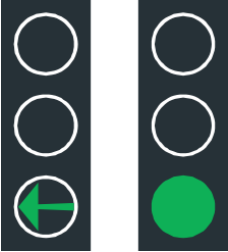
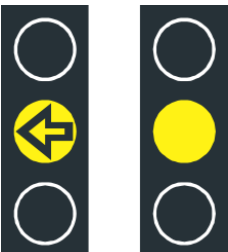

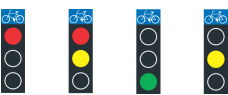
Primärsignal är placerad till höger om eller ovanför det eller de körfält som signalen gäller. Om det finns flera körfält i samma färdriktning och särskild reglering förekommer på körfält till vänster, är primärsignal som avser sådant körfält dock placerad till vänster om eller ovanför körfältet.

Sekundärsignal är placerad på refug, till vänster om körbanan, ovanför körbanan eller till höger om körbanan. Minst en sekundärsignal är alltid placerad åtminstone två och en halv meter efter primärsignalen, sett i färdriktningen.

32 §.

I fordonssignaler visas följande signalbilder:

Signalbild	Närmare föreskrifter
 <p>Rött ljus</p>	<p>Signalen anger att fordon inte får passera stopplinje eller, om sådan saknas, signalen. Signal med konturpil gäller endast färd i den riktning som pilen anger. Cyklande och mopedförare som har för avsikt att svänga till vänster på sätt som sägs i 19 § <u>vägtrafiklagen</u> skall dock följa signalväxling som gäller färd rakt fram.</p>
 <p>Rött och gult ljus</p>	<p>Signalen anger att växling till grönt ljus är omedelbart förestående. I övrigt har signalen samma innebörd som rött ljus. Signalbilden visas under högst två sekunder.</p>

 <p>Grönt ljus</p>	<p>Signalen anger att fordon får köra. Grön pil anger att signalen gäller den färdriktning som anges med pilen. Gående som har beträtt eller står i beråd att beträda övergångsställe skall dock lämnas tillfälle att passera. Föraren skall dessutom vid sväng i korsning väja för cyklande, mopedförare och gående som korsar vägen samt vid vänstersväng även för mötande trafik. Förutom pilsignal med tre ljusöppningar kan signal med endast grönt pilljus förekomma. Signal med endast grönt pilljus kan användas tillsammans med huvudsignal där det inte förekommer korsande trafik i pilens riktning.</p>
 <p>Gult ljus</p>	<p>Signalen anger att stopplinje eller, om sådan saknas, signalen inte får passeras om inte fordonet, när ljuset växlar från grönt till gult, hunnit så långt fram att det inte kan stannas utan fara. Signalbilden visas under minst tre och högst fem sekunder.</p>
 <p>Blinkande gult ljus</p>	<p>Signalen anger att särskild försiktighet skall iakttas och att anvisningar genom vägmärke och vägmärkingar skall följas.</p>
 <p>Cykelsignal</p>	<p>Signalen gäller cyklande, mopedförare och förare av invalidcykel som färdas på cykelbana. Ovanför signalen finns en upplyst vit cykelsymbol mot blå bakgrund.</p>

33 §.

Fordonssignal gäller även gående, om inte särskild signal finns för gångtrafiken.

Gångsignaler

34 §.

Anläggningar med gångsignaler skall sättas upp vid övergångsställe på väg där den högsta tillåtna hastigheten överstiger 50 kilometer i timmen. I övrigt sätts de upp där det behövs.

Gångsignalen är avstängd när fordonssignalen är avstängd och när den på grund av driftsavbrott visar blinkande gult ljus.

Gångsignal gäller även cyklande, mopedförare och förare av invalidcykel som använder cykelbana, om särskild cykelsignal inte finns.

En gångsignal får kombineras med en akustisk signal med tickande ljud.

35 §.

I gångsignaler visas följande signalbilder:

Signalbild	Närmare föreskrifter
 <p>Rött ljus, akustisk signal med långsam pulsfrekvens</p>	<p>Signalen anger att gående inte får beträda körbana eller cykelbana. Gående som befinner sig på körbanan eller cykelbanan när signalen växlar från grönt till rött ljus skall dock fortsätta till refug eller liknande anordning eller, om sådan saknas, till andra sidan av körbanan eller cykelbanan. Samtidigt som signalen visas får en akustisk tickande signal med långsam pulsfrekvens ljuda.</p>
 <p>Grönt ljus, akustisk signal med snabb pulsfrekvens</p>	<p>Signalen anger att gående får beträda körbana eller cykelbana. Samtidigt som signalen visas får en akustisk tickande signal med snabb pulsfrekvens ljuda.</p>

Signal för rörlig bro, färjfäste och brandstation

36 §.

I en signal för rörlig bro, färjfäste och brandstation visas signalbilderna i följande ordning: blinkande gult ljus - gult ljus - blinkande rött ljus - blinkande gult ljus.

Om signalen är kompletterad med en avstängningsbom kan i en signal på bommen visas blinkande rött ljus när den är i rörelse eller nedfälld.

37 §.

En signal för rörlig bro, färjfäste eller brandstation är placerad på höger sida av körbanan. Om det finns flera körfält i samma färdriktning finns det en likadan signal ovanför körbanan, på en refug eller på vänster sida av körbanan.

38 §.

Signaler för rörlig bro, färjfäste och brandstation visar följande signalbilder:

Signalbild		Närmare föreskrifter
 <p>Blinkande gult ljus</p>	 <p>Blinkande gult ljus</p>	<p>Signalen anger att särskild försiktighet skall iakttas.</p>
 <p>Gult ljus</p>	 <p>Gult ljus</p>	<p>Signalen anger att stopplinje eller, om sådan saknas, signalen inte får passeras med fordon. Om föraren, när ljuset växlar från blinkande gult till gult, hunnit så långt fram att fordonet inte kan stannas utan fara före stopplinjen eller signalen, får färden dock fortsätta. Signalbilden visas under minst tre och högst fem sekunder.</p>
 <p>Blinkande rött ljus</p>	 <p>Växelvis blinkande rött ljus</p>	<p>Signalen anger att stopplinje eller, om sådan saknas, signalen inte får passeras.</p>

Signal som används tillsammans med vägmärke

39 §.

Tillsammans med varningsmärken och märke som anger övergångsställe kan följande signal användas:

Signalbild	Närmare föreskrifter
------------	----------------------

Blinkande gult
ljus

Signalen används för att förstärka den anvisning som meddelas genom vägmärket. I signalen kan en eller flera ljusöppningar i samma vågräta plan ingå.

4 kap. Vägmärkingar

40 §.

Vägmärkingar indelas i längsgående märkingar, tvärgående märkingar och andra märkingar.

Vägmärkingar är vita, om inte annat anges. De skall vara utförda så att de reflekterar ljus om det inte finns särskilda skäl som föranleder annat.

41 §.

För tillfälligt behov vid vägomläggningar och liknande kan vägmärkingar utföras med orange färg. Märkingar med orange färg gäller i stället för märkingar med annan färg.

42 §.

Längsgående märkingar är:

Markering	Närmare föreskrifter
 M1 Mittlinje och körfältslinje	Märkingen används som mittlinje eller körfältslinje. Mittlinje anger körbanemitt på väg med trafik i båda riktningarna. Körfältslinje utgör linje mellan körfält med trafik i samma riktning. Längdförhållande mellan dellinje och mellanrum är 1:3, dock kan förhållandet vara 1:1 på väg där den högsta tillåtna hastigheten inte överstiger 50 km/h.
 M2 Spärrlinje	Märkingen används för att före korsning eller i undantagsfall även på annan plats åtskilja trafik i samma riktning. Märkingen kan även utgöra skiljelinje mellan gångbana och cykelbana eller mellan körbana och gång- eller cykelbana. Ett fordon får inte med något hjul föras på eller över linjen.
 M3 Varningslinje	Märkingen förvarnar om en spärrlinje eller särskilt farligt vägvagn. På väg där körbanan är smalare än sex meter används linjen för att ange var det på grund av nedsatt sikt eller av annat skäl är förenat med särskild fara att använda körfält som är avsett för motgående trafik eller för att förvarna om en sådan plats. Linjen kan användas i samma syfte även på bredare körbana inom tätort samt, om särskild orsak föreligger, även på annan plats. Längdförhållande mellan dellinje och mellanrum är 3:1.
 M4 Mittlinje och spärrlinje	Märkingen anger att fordon som befinner sig på samma sida om mittlinjen som spärrlinjen inte med något hjul får föras på eller över spärrlinjen. Märkingen kan användas endast på väg där körbanans bredd är minst sex meter.

 <p>M5 Mittlinje och varningslinje</p>	<p>Markeringen förvarnar om en spärrlinje på den sida av mittlinjen där varningslinjen finns. Markeringen kan användas endast på väg där körbanans bredd är minst sex meter.</p>
 <p>M6 Varningslinje och spärrlinje</p>	<p>Markeringen anger att fordon som befinner sig på samma sida om varningslinjen som spärrlinjen inte med något hjul får föras på eller över spärrlinjen samt förvarnar om spärrlinje eller särskild fara i den andra färdriktningen. Markeringen kan användas endast på väg där körbanans bredd är minst sex meter.</p>
 <p>M7 Dubbel spärrlinje.</p>	<p>Markeringen anger att fordon inte med något hjul får föras på eller över någon av linjerna. Markeringen kan användas endast på väg där körbanans bredd är minst sex meter.</p>
 <p>M8 Ledlinje.</p>	<p>Markeringen används för att vägleda fordonstrafiken i komplicerade korsningar. Längdförhållande mellan dellinje och mellanrum är 1:1.</p>
 <p>M9 Bruten kantlinje.</p>	<p>Markeringen anger en körbanas yttergränser och kan användas där yttergränserna inte angivits med någon annan markering. Längdförhållande mellan dellinje och mellanrum är 1:2.</p>
 <p>M10 Heldragen kantlinje</p>	<p>Markeringen anger en körbanas yttergränser i de fall den inte anges med någon annan markering. Ett motordrivet fordon som befinner sig till vänster om linjen bör inte med något hjul föras över linjen. Moped bör dock, om det kan ske utan olägenhet, framföras till höger om linjen. Markeringen kan även utföras som en ljudalstrande linje för att uppmärksamma föraren på att denne passerar linjen.</p>

43 §.

Måtten på de långsgående markeringarna är:

Markering	Linjebredd (m) på vägar upp till 6,5 m bredd	Linjebredd (m) på vägar bredare än 6,5 m	Dellinjelängd (m)
M1	0,1	0,15	3
M2	0,1	0,15	—
M3	0,1	0,15	9
M8, M9	0,1	0,15	1
M10	0,1	0,15	—

Med avvikelse från vad som anges i 1 mom. kan bredden vara 0,2 meter på markeringarna M1 och M2 när de skiljer körfält avsett för färd rakt fram från körfält avsett endast för sväng, på markering M2 när den utgör skiljelinje mellan körbana och gång- eller cykelbana samt på markering M9 när den utgör fortsättning på en 0,2 meter bred spärrlinje.

Avstånd i sidled mellan de linjer som ingår i linjekombinationerna M4-M7 är 0,1 meter.

Tvärgående markeringar

44 §.

Tvärgående markeringar är:

Markering	Närmare föreskrifter
 <p>M11 Stopplinje</p>	<p>Markeringen anger var ett fordon skall stannas enligt vägmärke eller trafiksignal.</p>
 <p>M12 Väjningslinje</p>	<p>Markeringen upplyser om att väjningsskyldighet gäller enligt vägmärke Fö2. Linjen består av trianglar med mellanrum som är lika långa som triangelns bas.</p>
 <p>M13 Övergångsställe</p>	<p>Markeringen anger övergångsställe på körbana. Förhållandet mellan linjen och mellanrummet är 1:1.</p>
 <p>M14a Cykelöverfart</p>	 <p>M14b Kombinerad cykelöverfart och övergångsställe</p> <p>Markeringen anger plats där cykelbanan korsar körbanan. Markeringen består av två brutna linjer med kvadrater och mellanrum där mellanrummet är lika långt som kvadratens sida. Där markeringen kombineras med ett övergångsställe behöver markeringen på den sida av cykelöverfarten som ligger närmast övergångsstället inte utföras. I sådana fall skall kvadraternas sidor ha samma längd som de streck som anger övergångsstället.</p>
 <p>M15 Cykelfält</p>	<p>Markeringen anger cykelbanas sträckning.</p>
 <p>M16 Farthinder</p>	<p>Markeringen anger plats där ett gupp har anlagts som farthinder och skall anbringas på båda sidor av hindret. En markering består av två parallellt ordnade brutna linjer där mellanrummet är lika långt som kvadratens sida.</p>

45 §.

Måtten på tvärgående markeringar är:

Markering	Linjebredd (m)	Dellinjelängd (m)
M11	0,4	
M12	0,7	0,5
M13	>2,5	0,5
M14, M16	0,5	0,5

Avståndet mellan de två brutna linjerna som ingår i markering M14 är minst 1,5 meter.

Andra markeringar

46 §.

Förutom längsgående och tvärgående markeringar finns följande markeringar:

Märke	Närmare föreskrifter
 <p>M16a Körfältpil</p>	<p>Markeringen anger i vilken eller vilka körriktningar körfältet får användas. Körfältpil med två pilangivelser i samma riktning upplyser om färdväg i nästa och därpå följande korsning.</p>
 <p>M16b Körfältpil</p>	
 <p>M16c Körfältpil</p>	
 <p>M17 Anvisning om körfältsbyte</p>	<p>Markeringen anger att byte av körfält är nödvändigt på grund av att körfältet upphör.</p>
 <p>M18 Spärrområde</p>	<p>Markeringen anger område som inte är avsett för fordonstrafik. Ett fordon får inte med något hjul föras på eller över markeringen. Mindre spärrområden kan utföras helt i vitt.</p>
 <p>M19 Hastighetsbegränsning</p>	<p>Markeringen anger hastighetsbegränsning och får användas för att förtydliga hastighetsbegränsning som anges med vägmärke.</p>
 <p>M20 Buss</p>	<p>Markeringen anger att körfältet endast är avsett för buss i linjetrafik eller att en uppställningsplats endast får användas av bussar.</p>

	<p>Markeringen anger plats där endast taxi får stanna eller parkera.</p>
<p>M21 Taxi</p>	
	<p>Markeringen anger stopplikt och får användas för att förstärka anvisning genom markering M11. Markeringen får endast användas tillsammans med märke Fö2.</p>
<p>M22 Stopp</p>	
	<p>Markeringen anger att endast stannande för av- eller påstigning är tillåten. Markeringen får endast utföras där märke F38 är uppsatt. Texten anpassas till texten på märket.</p>
<p>M23 Lastzon</p>	
	<p>Markeringen anger gräns för uppställning av fordon på en parkeringsplats eller längs en vägsträcka. Markeringen kan användas tillsammans med märke A2a. Även markering med heldragen linje kan användas.</p>
<p>M24 Parkeringsplats</p>	
	<p>Markeringen anger förbud mot att stanna eller parkera fordon och kan användas tillsammans med märke F33 för att ange märkets verkningsområde eller för att förtydliga annat förbud att stanna.</p>
<p>M25 Stannande förbjudet</p>	
	<p>Markeringen anger förbud mot att parkera fordon och kan användas tillsammans med märke F34 för att ange märkets verkningsområde samt vid busshållplats för att ange hållplatsens utsträckning. Förhållandet mellan dellinje och mellanrum är 1:1.</p>
<p>M26 Parkering förbjuden</p>	
	<p>Markeringen anger förbud mot att stanna eller parkera fordon och kan användas tillsammans med eller i stället för markering M26 samt vid busshållplats tillsammans med markering M25.</p>
<p>M27 Förbjudet att stanna eller parkera</p>	

		<p>Markeringen anger bana eller lämplig färdväg för den angivna trafikantgruppen och kan utföras med eller utan pilsymbol.</p>
<p>M28a Färdväg för cyklande och mopedförare</p>	<p>M28b Färdväg för gående</p>	
		<p>Markeringen anger rörelsehindrad och kan användas som förtydligande på parkeringsplats som är reserverad för rörelsehindrade med särskilt tillstånd.</p>
<p>M29 Rörelsehindrad</p>		
		<p>Markeringen anger att väjningsplikt gäller längre fram och får användas som förberedande upplysning om väjningsskyldighet i korsning där något av märkena Fö1 eller Fö2 finns.</p>
<p>M30 Förberedande upplysning om väjningsplikt</p>		
		<p>Markeringen anger minsta rekommenderat avstånd till framförvarande fordon.</p>
<p>M31 Avståndsmarkering</p>		
		<p>Markeringen består av upphöjningar som anläggs tvärs över körbanan för att åstadkomma buller och vibrationer i fordonen. De användas för att göra fordonsföraren observant på att denne nalkas en plats som kräver särskild uppmärksamhet.</p>
<p>M32 Bullerremсор</p>		

47 §.

Pilsymbolerna i markeringarna M16 och M17 är minst 5 meter långa. Linjebredden i markeringarna M23-M25 är 0,1 meter och dellinjen i markering M25 är 1 meter lång. I markering M30 är i den yttre triangeln basen 2 meter och höjden 5 meter och i den inre triangeln är höjden 4 meter. Övriga mått anpassas efter förhållandena.

5 kap. Andra anordningar för anvisningar för trafiken

48 §.

Markeringsskärmar, avstängningsanordningar och kantstolpar har följande utseende:

Anordning		Närmare föreskrifter
 <p>X1a Kantmarkeringsskärm</p>	 <p>X1b Kantmarkeringsskärm för tillfällig utmärkning</p>	<p>Skärmen anger att vägbredden är inskränkt. Skärmen skall passeras på den sida som linjerna lutar ned mot. Gul-röd markeringsskärm används vid vägarbeten eller liknande tillfälliga utmärkningar.</p>
 <p>X2a Markeringsspil</p>	 <p>X2b Markeringsspil</p>	<p>Skärmen anger vägens sträckning. Vid vägarbeten och andra tillfälliga utmärkningar används gul-röd markeringsspil.</p>
 <p>X3a Avstängningsbom</p> <p>X3b Avstängningsbom</p> <p>X3c Avstängningsbom</p>		<p>På avstängningsanordning med sneda linjer anger linjerna att anordningen skall passeras på den sida som linjerna lutar ned mot. Anordningen kan vara kompletterad med lykta i vilken fast eller blinkande rött ljus visas, om vägen är helt avstängd, och i andra fall med lykta i vilken visas blinkande gult ljus. Som avstängningsanordning kan även användas röda och gula plattor upphängda i en avspärrningslina. Storleken på avstängningsanordning anpassas efter förhållandena.</p>
 <p>X4 Rött ljus</p>		<p>Anordningen anger att en väg är helt avstängd. Anordningen får användas om det behövs för att förstärka andra anordningar som anger att en väg är avstängd.</p>
 <p>X5 Gult blinkande ljus</p>		<p>Anordningen anger att det finns hinder som innebär att särskild försiktighet skall iakttas.</p>

 <p>X6 Särskild varningsanordning</p>	<p>Anordningen anger att framkomligheten på en väg är inskränkt på grund av ett tillfälligt hinder eller liknande. Texten på anordningen anpassas till orsaken till att framkomligheten är inskränkt.</p>	
 <p>X7 Kantstolpe, framsida</p>	 <p>X7 Kantstolpe, baksida</p>	<p>Anordningen anger vägens eller körbanans kant. Anordningen placeras normalt omedelbart utanför vägbanan eller körbanan. Vid en korsning, parkeringsplats eller motsvarande där fordon kan föras av eller in på vägen får reflektorerna utföras i gul färg.</p>
 <p>X8 (2014/7). Avfartsskärm</p>	<p>Skärmen anger skiljepunkten mellan en huvudkörbana och en avfart där det finns ett retardationsfält.</p>	

6 kap. Tecken av polisman

49 §.

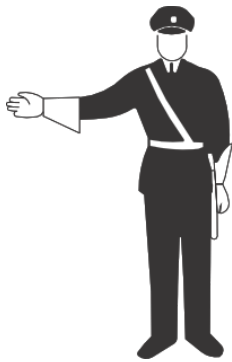
Vid reglering och övervakning av trafiken kan tecken av polisman användas. Tecknen kan även användas av annan person i enlighet med vad därom är föreskrivet i vägtrafiklagen.

50 §.

Tecken av polisman är följande:

Tecken	Närmare föreskrifter
--------	----------------------

Stopp fram- och
bakifrån samt vägen
fri från sidan

Tecknet anger att den som närmar sig polismannen framifrån eller bakifrån skall stanna och att den som närmar sig från sidan får passera. Skyldigheten att stanna gäller tills nytt tecken ges, oberoende av om polismannen före det sänker armen eller dirigerar trafik som närmar sig från annat håll. Tecknet kan även ges med bägge armar utsträckta.

Stopp från alla håll

Tecknet, som ges med armen rakt uppåt, anger att alla som närmar sig polismannen skall stanna. Tecknet kan även ges med stoppspade.

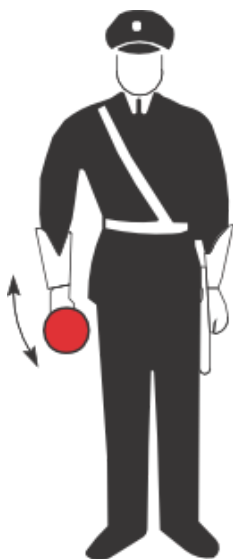
Stopp framifrån

Tecknet, som ges med krökt arm, anger stopp för den trafikant som handflatan är vänd mot. Tecknet kan även ges med stoppspade.

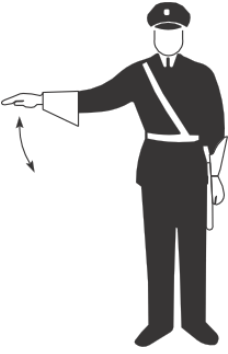

Framvinkning av fordon

Tecknet anger att den som färdas i den riktning som framvinkningen sker i får passera. Dock skall han lämna gående som har beträtt eller är färdig att beträda övergångsställe tillfälle att passera. Vid sväng i korsning skall han dessutom väja för cyklande, mopedförare och gående som korsar vägen samt vid vänstersväng även för mötande trafik.

Stopp

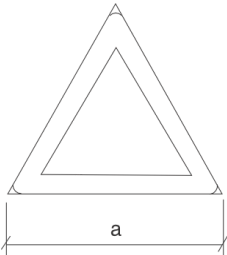
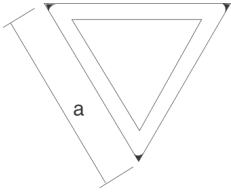
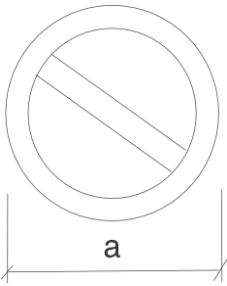
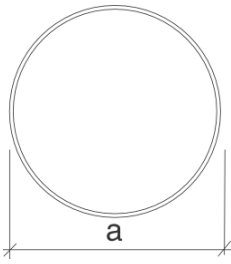
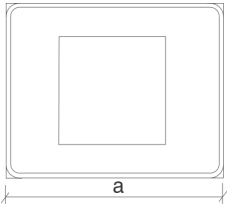
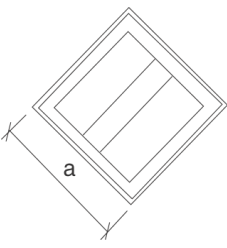
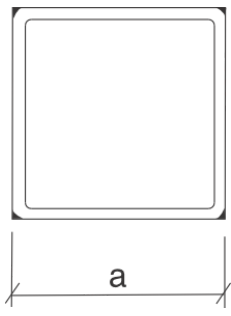
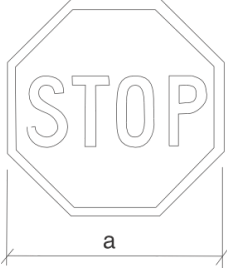
Tecknet anger stopp för den trafikant som lyktan är vänd mot. Tecknet används under mörker och vid nedsatt sikt.

 <p>Minska hastigheten</p>	<p>Tecknet anger att den trafikant som polismannen är vänd mot skall minska hastigheten. Under mörker får tecknet förstärkas med en lykta som visar vitt eller gult ljus eller med en reflexanordning som återkastar vitt eller gult ljus.</p>
 <p>Följ efter och stanna bakom polisbilen</p>	<p>Tecknet anger att den som befinner sig bakom polisfordonet skall följa efter och stanna bakom detta när det stannas. Tecknet kan ges med utsträckt arm, med handflatan vänd mot det bakomvarande fordonet eller med användande av lykta eller stoppspade.</p>
 <p>Minska hastigheten</p>	<p>Tecknet anger att de trafikanter som befinner sig bakom polisfordonet skall minska hastigheten. Under mörker och vid nedsatt sikt får tecknet förtydligas med en lykta som visar vitt eller gult ljus eller en reflexanordning som återkastar vitt eller gult ljus.</p>
 <p>Minska hastigheten</p>	<p>Tecknet anger att de trafikanter som möter polisfordonet skall minska hastigheten. Under mörker och vid nedsatt sikt får tecknet förtydligas med en lykta som visar vitt eller gult ljus eller en reflexanordning som återkastar vitt eller gult ljus.</p>
 <p>Sänk hastigheten och stanna framför polisbilen</p>	<p>Tecknet anger att den som befinner sig framför polisfordonet skall sänka hastigheten, köra in till väggkanten och stanna. Tecknet ges med en lykta med blinkande rött sken tillsammans med blinkande blått larmljus.</p>

7 kap. Storlekar på vägmärken m.m.

51§.

Vägmärken skall ha följande storlekar:

Typ av märke		Storlek i milimeter				
		M ått	Litet märke	Normalt märke	Stort märke	Mycket stort märke
		a	600	900	1150	1500
		a	400-450	600-640	900	1300
		a	600	800	1200	1500
		a	400	600	900	1200
		a	600	900	1300	1500

Texten på lokaliseringmärkena är 120 - 200 eller 300 millimeter hög. På märkena LV15, LV18, LVgc1 och LVgc2 är dock textens höjd 60 millimeter. (2006/81).

Storleken på övriga märken, andra textstorlekar samt närmare anvisningar om användningen av trafikmärken meddelas av landskapsregeringen.

52 §.

Andra anvisningar än de som finns i denna förordning får, med särskilt tillstånd av landskapsregeringen, användas i försökssyfte.

53 §. (2017/3)

Denna förordning träder i kraft den 10 november 2005.

Vägmärken och andra anordningar vars utseende överensstämmer med tidigare gällande bestämmelser men inte med denna förordning är giltiga så länge de uppfyller övriga bestämmelser i denna förordning samt på ett tydligt sätt och utan att vara en fara för trafiksäkerheten är synliga för vägtrafikanterna.

Ikraftträdandebestämmelser

Här finns information om när författningen och ändringar av den har trätt i kraft. I listan anges också om EU-lagstiftningen berörs.

2005:35

Upphävd ([2017/3](#)).

2006/81

Denna förordning träder i kraft den 1 oktober 2006.

2014/7

Denna förordning träder i kraft den 1 april 2014.

2 mom. upphävt ([2017/3](#)).

2017/3

Denna förordning träder i kraft den 1 februari 2017.

Publicerad 10.6.2019

Uppdaterad 29.8.2019

Självstyrelsegården

Strandgatan 37

Mariehamn

Tel: +358 18 25000

E-post: registrator@regeringen.ax